

מחברת בבא בתרא - ג

מסכת בבא בתרא פרק ג

(כח,א) משנה: חזקת הבתים, והבורות, והשיחין, והמערות, והשובכות, והמרחצאות, ובית הבדין, ובית השלחין, והעבדים, וכל שהוא עושה פירות תדיר - חזקתן שלש שנים מיום ליום. שדה הבעל - חזקתה שלש שנים, ואינן מיום ליום. ר' ישמעאל אומר: שלשה חדשים בראשונה, שלשה באחרונה, ושנים עשר חדש באמצע - הרי שמונה עשר חדש. ר' עקיבא אומר: חדש בראשונה, וחדש באחרונה, ושנים עשר חדש באמצע - הרי ארבעה עשר חדש. אמר ר' ישמעאל: במה דברים אמורים? בשדה לבן - אבל בשדה אילן, כנס את תבואתו, ומסק את זיתיו, כנס את קייצו - הרי אלו שלש שנים

גמרא: אמר ר' יוחנן: שמעתי מהולכי אושא, שהיו אומרים: מנין לחזקה שלש שנים? משור המועד! - מה שור המועד, כיון שנגח שלש נגיחות, נפק ליה מחזקת תם, וקם ליה בחזקת מועד - הכי נמי, כיון דאכלה תלת שנין, נפק לה מרשות מוכר, וקיימא לה ברשות לוקח

{אי: מה שור המועד, עד נגיחה רביעית לא מיחייב - הכי נמי, עד שנה רביעית לא קיימא ברשותיה?! >הכי השתא! התם, מכי נגח שלש נגיחות הוי מועד - (כח,ב) ואידך, כי לא נגח, מאי לשלם?! הכא, כיון דאכלה תלת שני, קיימא לה ברשותיה

{אלא מעתה, חזקה שאין עמה טענה תיהוי חזקה! אלמה תנן: כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה >טעמא מאי? דאמרין: דלמא כדקאמר! - השתא איהו לא טעין - אנן ליטעון ליה?!

{מתקיף לה רב עוירא: אלא מעתה, מחאה שלא בפניו, לא תיהוי מחאה, דומיא דשור מועד - מה שור המועד, בפניו בעינן - אף הכא נמי, בפניו בעינן! >התם (שמות כא) "והועד בבעליו" כתיב - הכא, חברך חברא אית ליה, וחברא דחברך חברא אית ליה!

מחברת בבא בתרא - ג

{ולר' מאיר, דאמר ריחק נגיחותיו חייב, קירב נגיחותיו לא כל שכן - אכלה תלתא פירי בחד יומא, כגון תאנה, ליהוי חזקה?!
כדומיא דשור המועד - מה שור המועד, בעידנא דאית ליה הא נגיחה ליתא להא נגיחה - הכא נמי, בעידנא דאיתא להאי פירא ליתא להאי פירא! {אכלה תלתא פירי בתלתא יומי¹, כגון צלף, ליהוי חזקה?! אהתם, פירא מיהא איתיה, ומגמר הוא דקא גמר ואזיל! {אכלה תלתא פירי בתלתין יומי, כגון אספסתא, ליהוי חזקה?! אהיכי דמי? דקדיח ואכלה דקדיח ואכלה - התם משמט הוא דקא שמיט ואכיל! {אכלה תלתא פירי בתלתא ירחי, כגון אספסתא, ליהוי חזקה?! אמתא "הולכי אושא"? ר' ישמעאל! - לר' ישמעאל הכי נמי! דתנן: **רבי ישמעאל** אומר: במה דברים אמורים? בשדה הלבן! אבל בשדה אילן, כנס את תבואתו, ומסק את זיתיו, וכנס את קייצו - הרי אלו שלש שנים!

ג' לרבנן, מאי? אמר **רב יוסף**: קרא כתיב: (ירמיהו לב:מד) "שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום" - שהרי נביא עומד בעשר, ומזהיר על אחת עשרה {אמר ליה **אביי**: דלמא התם עצה טובה קמשמע לן! (**כטא**) דאי לא תימא הכי, (ירמיהו כט) "בנו בתים ושבו ונטעו גנות ואכלו את פריהן", מאי קאמר?! אלא עצה טובה קמשמע לן - הכא נמי, עצה טובה קמשמע לן! ~תדע, דכתיב: (ירמיהו לב) "ונתתם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים!"

|אאלא אמר **רבא**: שתא קמייתא, מחיל איניש; תרתני, מחיל - תלת, לא מחיל! {אמר ליה **אביי**: אלא מעתה, כי הדרא ארעא, תיהדר לבר מפירי! - אלמה אמר **רב נחמן**: הדרא ארעא והדרי פירי?!

|אאלא אמר **רבא**: שתא קמייתא לא קפיד איניש; תרתני, לא קפיד - תלת, קפיד! {אמר ליה **אביי**: אלא מעתה, כגון הני דבי בר אלישיב, דקפדי אפילו אמאן דחליף אמיצרא דידהו, הכי נמי

1 כד לפננו, ויש גורסים: "ביום אחד" ועין תוס'

מחברת בבא בתרא - ג

דלאלתר הוי חזקה?! ~וכי תימא הכי נמי, אם כן נתת דבריך לשיעורין!

|<אלא אמר **רבא**: שתא קמייתא, מיזדהר איניש בשטריה; תרתית ותלת, מיזדהר - טפי, לא מיזדהר {אמר ליה **אביי**: אלא מעתה, מחאה שלא בפניו לא תיהוי מחאה, דאמר ליה: "אי מחית באפאי, הוה מיזדהרנא בשטראי!" <דאמר ליה: "חברך, חברא אית ליה. וחברא דחברך, חברא אית ליה!"

אמר **רב הונא**: שלש שנים שאמרו, הוא שאכלן רצופות {מאי קמשמע לן?! תנינא: חזקתן שלש שנים מיום ליום! <מהו דתימא? "מיום ליום" לאפוקי מקוטעות! - ולעולם אפילו מפוזרות - קמשמע לן!

אמר **רב חמא**: ומודי רב הונא באתרי דמוברי באגי {פשיטא! <לא! צריכא דאיכא דמובר ואיכא דלא מובר, והאי גברא מוברה - מהו דתימא? אמר ליה: "אם איתא דדידך הוא, איבעי לך למיזרעה!" - קמשמע לן דאמר ליה: "חדא ארעא בכוליה באגא, לא מצינא לינטר! ואי נמי, בהכי ניחא לי, דעבדא טפי!"

{תנן: חזקת הבתים - והא בתים, דביממא ידעי, בליליא לא ידעי! <אמר **אביי**: מאן מסהיד אבתים? שיבבי! - שיבבי מידע ידעי ביממא ובליליא! <<**רבא** אמר: כגון דאתו בי תרי ואמרי: "אנן אגרינן מיניה, ודרינן ביה תלת שנין ביממא ובליליא" {אמר ליה **רב ימר לרב אשי**: הני נוגעין בעדותן הן! דאי לא אמרי הכי, אמרינן להו: "זילו הבו ליה אגר ביתא להאי!" <אמר ליה: דייני דשפילי, הכי דאיני! - מי לא עסקינן כגון דנקיטי אגר ביתא, ואמרי: "למאן ליתביה?"

מחברת בבא בתרא - ג

אמר **מר זוטרא**: ואי טעין ואמר: "ליתו תרי סהדי לאסהודי ליה דדר ביה תלת שני ביממא ובליליא!", טענתיה טענה! (**כטב**)
#ומודי מר זוטרא ברוכלין המחזירין בעיירות, דאף על גב דלא טען, טענינן ליה אנן. ומודה רב הונא בחנותא דמחוזא, דליממא עבידא - לליליא לא עבידא

רמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא זבון ההיא אמתא בהדי הדדי.
מר אישתמש בה ראשונה שלישית וחמישית, ומר אישתמש בה שניה רביעית וששית. נפק ערער עילוה. אתו לקמיה **דרבא**. אמר להו: מאי טעמא עבדיתו הכי? כי היכי דלא תחזקו אהדדי? - כי היכי דלדידכו לא הוי חזקה, לעלמא נמי לא הוי חזקה! #ולא אמרן אלא דלא כתוב עיטרא, אבל כתוב עיטרא, קלא אית ליה!

אמר **רבא**: אכלה כולה חוץ מבית רובע, קנה כולה חוץ מבית רובע. אמר **רב הונא בריה דרב יהושע**: ולא אמרן אלא דבר זריעה היא, אבל לאו בר זריעה היא, קני לה אגב ארעא {מתקיף לה **רב ביבי בר אביי**: אלא מעתה, צונמא, במה יקנה?! ~אלא באוקומי בה חיותא, ומשטחא בה פירי! - הכי נמי, איבעי ליה לאוקומי בה חיותא; אי נמי, משטחא בה פירי!

ההוא דאמר ליה לחבריה: "מאי בעית בהאי ביתא?!" אמר ליה: "מינדך זבינתיה, ואכלית שני חזקה!" אמר ליה: "אנא, בשכוני גוואי הואי!" אתא לקמיה **דרב נחמן**. אמר ליה: "זיל ברור אכילתך!" אמר ליה **רבא**: "הכי דינא?! המוציא מחבירו עליו הראיה!"
{ורמי דרבא אדרבא, ורמי דרב נחמן אדרב נחמן. דההוא (**לא**) דאמר ליה לחבריה: "כל נכסי דבי בר סיסין מזבינא לך!" הוה ליה² ההיא ארעא, דהוה מיקרי "דבי בר סיסין". אמר ליה: "הא

2 כן גרסת הב"ח, ולפננו: "הואי"

מחברת בבא בתרא - ג

לאו דבי בר סיסין היא, ואיקרווי הוא דמיקריא "דבי בר סיסין!"
אתו לקמיה **דרב נחמן**: אוקמה³ בידא דלוקח. אמר ליה **רבא**:
"דינא הכי?! המוציא מחבירו עליו הראיה!" - קשיא דרבא
אדרבא, קשיא דרב נחמן אדרב נחמן!
אדרבא אדרבא לא קשיא - התם, מוכר קאי בנכסיה - הכא,
לוקח קאי בניכסיה; דרב נחמן אדרב נחמן נמי לא קשיא -
התם⁴, כיון דאמר ליה "דבי בר סיסין", ומיקריא "דבי בר סיסין",
עליה דידיה רמיא לגלויי דלאו דבי בר סיסין היא - אבל הכא,
לא יהא אלא דנקיט שטרא - מי לא אמרינן ליה: "קיים שטרך
וקום בניכסי!"

ההוא דאמר ליה לחבריה: "מאי בעית בהאי ביתא?!" אמר ליה:
"מינך זבנתיה, ואכלתיה שני חזקה!" אמר ליה: "בשוקי בראי
הואי!" אמר ליה: "והא אית לי סהדי דכל שתא הוה אתית תלתין
יומי!" אמר ליה: "תלתין יומי בשוקאי הוה טרידנא!" - אמר **רבא**:
עביד איניש דכל תלתין יומי טריד בשוקא!

ההוא דאמר ליה לחבריה: "מאי בעית בהאי ארעא?!" אמר ליה:
"מפלניא זבינתה, דאמר לי דזבנה מינך!" אמר ליה: "את לאו קא
מודית (**ל,ב**) דהאי ארעא דידי היא, ואת לא זבינתה מינאי! זיל!
לאו בעל דברים דידי את!" - אמר **רבא**: דינא קאמר ליה!

ההוא דאמר ליה לחבריה: "מאי בעית בהאי ארעא?!" אמר ליה:
"מפלניא זבינא, ואכלתיה שני חזקה!" אמר ליה: "פלניא גזלנא
הוא!" אמר ליה: "והא אית לי סהדי דאתאי אימלכי בדך, ואמרת
לי: "זיל זבין!" אמר ליה: "השני נוח לי - הראשון קשה הימנו!" -
אמר **רבא**: דינא קאמר ליה! #כמאן? <כאדמון! דתנן: העורר על
השדה, וחתום עליה בעד - **אדמון** אומר: השני נוח לי - הראשון
קשה הימנו! **וחכמים** אומרים: איבד את זכותו! <אפילו תימא

3 כן גרסת הב"ח, ולפננו: "אוקמא"
4 כן גרסת הב"ח, ולפננו חסר

מחברת בבא בתרא - ג

רבנן! התם, עבד ליה מעשה - אבל הכא, דבורא - עביד איניש דמיקרי ואמר

ההוא דאמר ליה לחבריה: "מאי בעית בהאי ארעא?!" אמר ליה: "מפלניא זבינתה, ואכלתיה שני חזקה!" אמר ליה: "פלניא גזלנא הוא!" אמר ליה: "והא אית לי סהדי דאתית באורתא ואמרת לי: "זבנה ניהלי!" אמר ליה: "אמינא: איזבון דינאי" - אמר **רבא**: עביד איניש דזבין דיניה!

ההוא דאמר ליה לחבריה: "מאי בעית בהאי ארעא?!" אמר ליה: "מפלניא זבינא, ואכלתיה שני חזקה!" אמר ליה: "והא נקיטנא שטרא דזבני ליה מיניה הא ארבע שני!" אמר ליה: "מי סברת שני חזקה תלת שני קא אמינא?! שני חזקה טובא קא אמינא!" - אמר **רבא**: עבידי אינשי דקרו לשני טובא "שני חזקה"! #והני מילי דאכלה שבע, דקדים חזקה דהאי לשטרא דהך - (**לא, א**) אבל שית, אין לך מחאה גדולה מזו!

זה אומר: "של אבותי"⁵, וזה אומר: "של אבותי" - האי אייתי סהדי דאבהתיה היא, והאי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה - אמר **רבה**: מה לו לשקר?! אי בעי אמר ליה "מינך זבנתה ואכלתיה שני חזקה!" אמר ליה **אביי**: "מה לי לשקר", במקום עדים לא אמרינן!

הדר אמר ליה: "אין! דאבהתך היא! וזבנתה מינך! והאי דאמרי לך דאבהתי, דסמיד לי עלה כדאבהתי" - טוען וחוזר וטוען, או אין טוען וחוזר וטוען? **עולא** אמר: טוען וחוזר וטוען <<**נהרדעי** אמרי: אינו טוען וחוזר וטוען #ומודי עולא היכא דאמר ליה "של אבותי ולא של אבותיך", דאינו טוען וחוזר וטוען. והיכא דהוה קאי בי דינא, ולא טען, ואתא מאבראי וטען, אינו חוזר וטוען - מאי טעמא? טענתיה אגמריה #ומודו נהרדעי היכא דאמר ליה "של אבותי שלקחיה מאבותיך", דחוזר וטוען. והיכא דאישתעי מילי אבראי ולא טען, ואתא לבי דינא וטען, דחוזר וטוען - מאי טעמא? עביד איניש דלא מגלי טענתיה אלא לבי דינא!

5 הב"ח מוסיף: "ואכלתיה שני חזקה"

מחברת בבא בתרא - ג

אמר **אמימר**: אנא נהרדעא אנא, וסבירא לי דטוען וחוזר וטוען!
#והלכתא: טוען וחוזר וטוען

זה אומר "של אבותי"⁶ וזה אומר "של אבותי"⁷ - האי אייתי סהדי דאבהתיה ואכלה שני חזקה, והאי אייתי סהדי דאכלה שני חזקה - אמר **רב נחמן**: אוקי אכילה לבהדי אכילה, ואוקי ארעא בחזקת אבהתא! אמר ליה **רבא**: והא עדות מוכחשת היא! אמר ליה: נהי דאיתכחש באכילתה, (**לא, ב**) באבהתא מי אתכחש!

^ לימא רבא ורב נחמן בפלוגתא דרב הונא ורב חסדא קמיפלגי, דאיתמר: שתי כתי עדים המכחישות זו את זו - אמר **רב הונא**: זו באה בפני עצמה ומעידה, וזו באה בפני עצמה ומעידה. **ורב חסדא** אמר: בהדי סהדי שקרי למה לי?! - לימא רב נחמן דאמר כרב הונא, ורבא כרב חסדא! אאליבא דרב חסדא, כולי עלמא לא פליגי - כי פליגי אליבא דרב הונא - רב נחמן כרב הונא, ורבא: עד כאן לא קאמר רב הונא אלא לעדות אחרת, אבל לאותה עדות, לא!

הדר אייתי סהדי דאבהתיה היא. אמר **רב נחמן**: אנן אחתיניה - אנן מסקינן ליה! לזילותא דבי דינא לא חיישינן!

{מתלב **רבא** ואיתימא **רבי זעירא**: שנים אומרים מת, ושנים אומרים לא מת; שנים אומרים נתגרשה, ושנים אומרים לא נתגרשה - הרי זו לא תנשא, ואם נשאת, לא תצא. **רבי מנחם ברבי יוסי** אומר: תצא. אמר **ר' מנחם בר' יוסי**: אימתי אני אומר תצא? בזמן שבאו עדים ואחר כך נשאת - אבל נשאת ואחר כך באו עדים, הרי זו לא תצא אמר ליה: "אנא סברי למעבד עובדא - השתא דאותיבתן את, ואותבן רב המנונא בסוריא, לא עבדינן בה עובדא!"

6 הב"ח מוסיף: "ואכלתיה שני חזקה"
7 הב"ח מוסיף: "ואכלתיה שני חזקה"

מחברת בבא בתרא - ג

נפק עבד עובדא. מאן דחזא סבר טעותא היא בידיה - ולא היא!
אלא משום דתליא באשלי רברבי, דתנן: **רבי יהודה** אומר: אין
מעלין לכהונה על פי עד אחד. אמר **ר' אלעזר**: אימת? במקום
שיש עוררין! אבל במקום שאין עוררין, מעלין לכהונה על פי עד
אחד. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר משום **ר' שמעון בן הסגן**:
מעלין לכהונה על פי עד אחד {רבן שמעון בן גמליאל היינו ר'
אלעזר! ^ וכי תימא: ערער חד איכא בינייהו - רבי אלעזר סבר
ערער חד, **(לב,א)** ורבן שמעון בן גמליאל סבר ערער תרי -
והאמר **רבי יוחנן**: דברי הכל: אין ערער פחות משנים! אלא
ערער תרי, והכא במאי עסקינן? כגון דמחזקינן ליה באבוה דהאי
דכהן הוא, ונפק עליה קלא דבן גרושה ובן חלוצה הוא,
ואחתיניה. ואתא עד אחד, ואמר דכהן הוא, ואסקיניה. ואתו בי
תרי, ואמרי דבן גרושה וחלוצה הוא, ואחתיניה. ואתא עד אחד,
ואמר דכהן הוא ~ודכולי עלמא מצטרפין עדות, והכא במיחש
לזילותא דבי דינא קא מיפלגי - ר' אלעזר סבר: כיון דאחתיניה,
לא מסקינן ליה - חיישינן לזילותא דבי דינא; ורבן שמעון בן
גמליאל סבר: אנן אחתיניה - ואנן מסקינן ליה! ולזילותא דבי
דינא לא חיישינן!

{מתקיף לה **רב אשי**: אי הכי, מאי איריא חד?! אפילו בתרי נמי!
~אלא אמר **רב אשי**: דכולי עלמא לא חיישינן לזילותא דבי דינא
והכא בלצרף עדות קא מיפלגי, ובפלוגתא דהני תנאי, דתניא:
לעולם אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהן כאחד. **ר' יהושע בן
קרח** אומר: אפילו בזה אחר זה. אין עדותן מתקיימת בבית דין
עד שיעידו שניהם כאחד. **ר' נתן** אומר: שומעין דבריו של זה היום,
ולכשיבא חבירו למחר, שומעין דבריו

ההוא דאמר לחבריה: "מאי בעית בהאי ארעא?!" אמר ליה: "מינך
זבינתה, והא שטרא!" **(לב,ב)** אמר ליה: "שטרא זייפא הוא!" גחין
לחיש ליה **לרבה**: "אין! שטרא זייפא הוא! מיהו שטרא מעליא הוה

מחברת בבא בתרא - ג

לי, ואירכס! ואמינא: "אינקיט האי בידאי כל דהו" אמר רבה: מה לו לשקר? אי בעי, אמר ליה "שטרא מעליא הוא!" אמר ליה רב יוסף: אמאי סמכת? אהאי שטרא?! האי שטרא חספא בעלמא הוא!

ההוא דאמר לחבריה: "הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך, והא שטרא!" אמר ליה: "שטרא זייפא הוא!" גחין לחיש ליה לרבה: "אין! שטרא זייפא! מיהו שטרא מעליא הוה לי, ואירכס! ואמינא: "אינקיט האי בידאי כל דהו" אמר רבה: מה לו לשקר? אי בעי, אמר ליה: שטרא מעליא הוא! אמר ליה רב יוסף: אמאי קא סמכת? אהאי שטרא?! האי שטרא חספא בעלמא הוא!

אמר רב אידי בר אבין: הלכתא כוותיה דרבה בארעא, והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי - הלכתא כרבה בארעא, דהיכא דקיימא ארעא, תיקום; והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי, דהיכא דקיימי זוזי, לוקמי

ההוא ערבא דאמר ליה ללוה: "הב לי מאה זוזי דפרעתי למלוה עילוך, והא שטרא!" אמר ליה: "לאו פרעתיך?!" אמר: "לאו הדרת שקלתינהו מינאי?!" שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דאביי: כי האי גוונא, מאי? שלח ליה אביי: מאי תיבעי ליה?! הא איהו דאמר: הלכתא כוותיה דרבה בארעא, והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי - דהיכא דאוקמו זוזי, לוקמו! #והני מילי דאמר ליה "הדרת אוזפתינהו מינאי", אבל אמר ליה "הדרתיהו ניהלך מתמת דהו שייפי וסומקי", אכתי איתיה לשעבודא דשטרא

רבא בר שרשום נפק עליה קלא דקא אכיל ארעא דיתמי. אמר ליה אביי: "אימא לי, איזי גופא דעובדא, היכי הוה?" אמר ליה: "ארעא במשכונתא הוה נקיטנא מאבוהון דיתמי, והוה לי (לגא) זוזי אחריני גביה, ואכלתה שני משכנתא - אמינא: אי מהדרנא לה ארעא ליתמי, ואמינא דאית לי זוזי אחריני גבי דאבוכון, אמור

מחברת בבא בתרא - ג

רבנן: הבא ליפרע מנכסי יתומים, לא יפרע אלא בשבועה - אלא
אכבשיה לשטר משכנתא, ואוכלה שיעור זוזי! דמיגו דאי בעינא
אמינא "לקוחה היא בידי" מהימנא - כי אמינא דאית לי זוזי
גבייכו, מהימנא! אמר ליה: "לקוחה בידי" לא מצית אמרת, דהא
איכא עלה קלא דארעא דיתמי היא! אלא זיל אהדרה ניהלייהו,
וכי גדלי יתמי, אשתעי דינא בהדייהו

קריביה דרב אידי בר אבין שכיב, ושבק דיקלא. רב אידי בר אבין
אמר: "אנא קריבנא טפי!" וההוא גברא אמר: "אנא קריבנא טפי!"
לסוף, אודי ליה דאיהו קריב טפי. אוקמה **רב חסדא** בידיה. אמר
ליה: "ליהדר לי פירי דאכל מההוא יומא עד השתא!" אמר: "זה
הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא! אמאן קא סמיך מר? אהאי!
- הא קאמר דאנא מקרבנא טפי!

אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא - **(לגב)** כיון דאודי,
אודי!

זה אומר: "של אבותי" וזה אומר: "של אבותי". האי אייתי סהדי
דאבהתיה הוא, והאי אייתי סהדי דאכל שני חזקה - אמר **רב**
חסדא: "מה לו לשקר?! אי בעי, אמר ליה: "מינך זבינתה,
ואכלתיה שני חזקה". **אביי ורבא** לא סבירא להו הא דרב חסדא
- "מה לי לשקר" במקום עדים לא אמרינן

ההוא דאמר ליה לחבריה: "מאי בעית בהאי ארעא?! אמר ליה:
"מינך זבני ואכלתיה שני חזקה!" אזל, אייתי סהדי דאכלה תרתי
שני. אמר **רב נחמן**: הדרא ארעא, והדרי פירי! אמר **רב זביד**: אם
טען ואמר: "לפירות ירדתי", נאמן - לאו מי אמר **רב יהודה**: האי
מאן דנקיט מגלא ותובליא, ואמר: "איזיל איגדריה לדיקלא
דפלניא, דזבניה ניהלי" - מהימן!⁸ - לא חציף איניש דגזר דיקלא

8 לפננו: "אלמא", ויש גורסים "מאי טעמא?"

מחברת בבא בתרא - ג

דלאו דיליה - הכא נמי, לא חציף איניש למיכל פירי דלאו
דיליה! {אי הכי, ארעא נמי! ארעא, אמרינן ליה: "אחוי שטרך!" }
אי הכי, פירי נמי! אשטרא לפירי, לא עבדי אינשי!

ההוא דאמר לחבריה: "מאי בעית בהאי ארעא?!" אמר ליה: "מינד
זבנית, ואכלתיה שני חזקה!" אייתי חד סהדא דאכלה תלת שני.
סבור רבנן קמיה ד**אביי** למימר: היינו נסכא דרבי אבא!

דההוא גברא דחטף נסכא מחבריה. אתא לקמיה ד**רבי אמי**. הוה
יתיב ר' **אבא** קמיה. אייתי חד סהדא דמיחטף חטפא מיניה. אמר
ליה: "אין! חטפי! ודידי חטפי!" אמר **רבי אמי: (לד,א)** היכי
נדייננה? ^ דיני להאי דינא לישלם?! - ליכא תרי סהדי!
^ ליפטריה?! - איכא חד סהדא! ^ לישתבע?! - הא אמר
"מיחטף חטפה", וכיון דאמר דחטפה, הוה ליה כגזלן! אמר ליה?
רבי אבא: הוי מחויב שבועה שאינו יכול לישבע, וכל המחויב
שבועה שאינו יכול לישבע, משלם!

{אמר ליה **אביי**: מי דמי?! התם, סהדא לאורועי קאתי - כי אתי
אחרינא בהדיה, מפקינן לה מיניה - הכא, לסיועי קא אתי - כי
אתא אחרינא, מוקמינן לה בידיה! ~ אלא אי דמיא הא דרבי
אבא, לחד סהדא, ולתרתיה שני, ולפירי!

(לד,ב) הוהוא ארבא, דהו מינצו עלה בי תרי - האי אמר: "דידי
היא!", והאי אמר: "דידי היא!" - אתא חד מינייהו לבי דינא,
ואמר: "תיפסוה, עד דמייתינא"¹⁰ סהדי דדידי היא!" - תפסינן או
לא תפסינן? **ארב הונא** אמר: תפסינן. **רב יהודה** אמר: לא תפסינן;
אזל ולא אשכח סהדי. אמר להו: "אפקוה, וכל דאליס גבר!"

9 לפננו: "להו"

10 כך גרסת הב"ח, ולפננו: "אדמייתינא"

מחברת בבא בתרא - ג

מפקינן או לא מפקינן? **ארב יהודה** אמר: לא מפקינן. **רב פפא** אמר: מפקינן #והלכתא: לא תפסינן, והיכא דתפס, לא מפקינן זה אומר: "של אבותי", וזה אומר: "של אבותי" - אמר **רב נחמן**: כל דאליס גבר! {ומאי שנא משני שטרות היוצאין ביום אחד, (לה, א) **דרב** אמר: יחלוקו, ו**שמואל** אמר: שודא דדייני?! אהתם, ליכא למיקם עלה דמילתא - הכא, איכא למיקם עלה דמילתא! {ומאי שנא מהא דתנן: המחליף פרה בחמור, וילדה; וכן המוכר שפחתו, וילדה - זה אומר: "עד שלא מכרתי ילדה", וזה אומר: "משלקחתי ילדה", יחלוקו?! אהתם, להאי (לה, ב) אית ליה דררא דממונא, ולהוא אית ליה דררא דממונא - הכא, אי דמר, לא דמר, ואי דמר, לא דמר

אמרי **נהרדעי**: אם בא אחד מן השוק והחזיק בה, אין מוציאין אותה מידו, דתני **רבי חייא**: גזלן של רביס, לאו שמיה "גזלן". **רב אשי** אמר: לעולם שמיה "גזלן", ומאי "לא שמיה "גזלן"? שלא ניתן להשבון!

חזקתן שלש שנים מיום ליום -- אמר **ר אבא**: אי דלי ליה איהו גופיה צנא דפירי, לאלתר הוי חזקה. אמר **רב זביד**: ואם טען ואמר: "לפירות הורדתיו", נאמן. והני מילי בתוך שלש, אבל לאחר שלש, לא. אמר ליה **רב אשי לרב כהנא**: אי לפירא אחתיה, מאי הוה ליה למעבד?! אמר ליה: איבעי ליה למחויי! דאי לא תימא הכי, הני משכנתא דסורא, דכתב בהו: "במשלם שניא אלין תיפוק ארעא דא בלא כסף" - אי כביש ליה לשטר משכנתא גביה, ואמר: "לקוחה היא בידי", הכי נמי דמהימן! - ;מתקני רבנן מידי דאתי ביה לידי פסידא?! אלא איבעי ליה למחויי! - הכא נמי, איבעי ליה למחויי!

מחברת בבא בתרא - ג

אמר **רב יהודה** אמר **רב**: ישראל הבא מחמת גוי, הרי הוא כגוי - מה גוי, אין לו חזקה אלא בשטר - אף ישראל הבא מחמת גוי, אין לו חזקה אלא בשטר! אמר **רבא**: ואי אמר ישראל: **(לו,א)** "לדידי אמר לי גוי דמינך זבנה", מהימן! ומי איכא מידי דאילו גוי אמר, לא מהימן, ואילו אמר ישראל משמיה דגוי, מהימן?! | אלא אמר **רבא**: אי אמר ישראל: "קמי דידי זבנה גוי מינך, וזבנה ניהלי", מהימן, מיגו דאי בעי אמר ליה: "אנא זבינתה מינך" ואמר **רב יהודה**: האי מאן דנקיט מגלא ותובליא, ואמר: "איזיל איגזרה לדקלא דפלניא, דזבנתיה מיניה", מהימן¹¹ - לא חציף איניש למיגזר דקלא דלאו דיליה ואמר **רב יהודה**: האי מאן דאחזיק מגודא דערודי ולבר, לא הוי חזקה - מאי טעמא? מימר אמר: "כל דזרע נמי, ערודי אכלי ליה!" ואמר **רב יהודה**: אכלה ערלה, שביעית, וכלאים¹², אינה חזקה. תניא נמי הכי: אכלה ערלה, שביעית, וכלאים, אינה חזקה אמר **רב יוסף**: אכלה שחת, לא הוי חזקה. אמר **רבא**: ואי בצואר מחוזא קיימא, הוי חזקה אמר **רב נחמן**: תפתיחא לא הוי חזקה. אפיק כורא ועייל כורא, לא הוי חזקה. והני דבי ריש גלותא, לא מחזקי בן, ולא מחזקינן בהו

והעבדים, וכל שהוא עושה פירות תדיר - חזקתן שלש שנים מיום ליום -- {עבדים יש להם חזקה?! והאמר **ריש לקיש**: הגודרות, אין להן חזקה <אמר **רבא**: אין להן חזקה לאלתר, אבל יש להן חזקה לאחר שלש שנים. אמר **רבא**: אם היה קטן מוטל בעריסה, יש לו חזקה לאלתר {פשיטא! <לא! צריכא דאית ליה אימא - מהו

11 הב"ח מוסיף: "מאי טעמא?"
12 כך גרסת הב"ח, ולפננו רק ערלה

מחברת בבא בתרא - ג

דתימא? ניחוש דלמא אימיה עיילתיה להתם אקמשמע לן - אימא
לא מנשיא ברא

הנהו עיזי דאכלו חושלא בנהרדעא. אתא מרי חושלא תפסינהו.
והוה קא טעין טובא. אמר **אבוה דשמואל**: יכול לטעון עד כדי
דמיהן, דאי בעי, אמר: "לקוחות הן בידי" {והאמר **ריש לקיש**:
הגודרות אין להן חזקה?! אשאני עיזי, דמסירה לרועה {והא איכא
צפרא ופניא?! אבנהרדעא טייעי שכיחי, ומידא לידא משלמי

ר' ישמעאל אומר: שלשה חדשים בראשונה, שלשה באחרונה,
ושנים עשר חדש באמצע - הרי שמונה עשר חדש. **ר' עקיבא**
אומר: חדש בראשונה, וחדש באחרונה, ושנים עשר חדש באמצע -
הרי ארבעה עשר חדש -- ^ לימא: ניר איכא בינייהו, דרבי
ישמעאל סבר: ניר לא הוי חזקה, ורבי עקיבא סבר: ניר הוי חזקה
{ותסברא - לרבי עקיבא, מאי איריא חודש?! (**לו,ב**) אפילו יום
אחד נמי! ~אלא דכולי עלמא ניר לא הוי חזקה, והכא פירא רבא
ופירא זוטא איכא בינייהו

תנו רבנן: ניר אינו חזקה. **ויש אומרים**: הרי זה חזקה גמאן "יש
אומרים"? אמר **רב חסדא**: ר' אחא היא, דתניא: נרה שנה וזרעה
שנתים, נרה שנתים וזרעה שנה - אינה חזקה. **ר' אחא** אומר: הרי
זו חזקה

אמר **ר' אשי**: שאלית כל גדולי הדור, ואמרו לי: ניר, הרי זה חזקה
אמר ליה **רב ביבי לרב נחמן**: מאי טעמא דמאן דאמר ניר הוי
חזקה? לא עביד איניש דכריבו ליה לארעיה ושתיק! ומאי טעמא
דמאן דאמר ניר לא הוי חזקה? מימר אמר: כל שיבא ושיבא
דכרבו, לעייל ביה!

מחברת בבא בתרא - ג

שלחו ליה בני פוס נהרא לרב נחמן בר רב חסדא: ילמדנו רבינו:
גנירא הוי חזקה או לא הוי חזקה? אמר להו: ר' אחא וכל גדולי
הדור אמרי: ניר, הרי זה חזקה!

אמר רב נחמן בר יצחק: רבותא למיחשב גברי?! הא רב ושמואל
בבבל ור' ישמעאל ור' עקיבא בארץ ישראל אמרי: ניר לא הוי
חזקה!

ר' ישמעאל ורבי עקיבא מתניתין היא - גרב, מאי היא? כדאמר
רב יהודה אמר רב: זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבא - אבל
חכמים אומרים: חזקה שלש שנים מיום ליום ~ "מיום ליום"
למעוטי מאי? לאו למעוטי ניר, דלא!

גשמואל, מאי היא? כדאמר רב יהודה אמר שמואל: זו דברי רבי
ישמעאל ורבי עקיבא - אבל חכמים אומרים: עד שיגדור שלש
גדירות, ויבצור שלש בצירות, וימסוק שלש מסיקות! #גמאי
בינייהו? אמר אביי: דקל נערה איכא בינייהו, שעושה שלש
פעמים בשנה!¹³

אמר ר' ישמעאל: במה דברים אמורים? בשדה לבן - אבל בשדה
אילן, כנס את תבואתו, ומסק את זיתו, כנס את קייצו - הרי אלו
שלש שנים -- אמר אביי: מדרבי ישמעאל נשמע לרבנן - היו לו
שלשים אילנות ממטע עשרה לבית סאה - אכל עשרה בשנה זו,
ועשרה בשנה זו, ועשרה בשנה זו - הרי זו חזקה! (לז,א) - לאו מי
אמר ר' ישמעאל: חד פירא הוי חזקה לכולהו פירי - הכא נמי, הני
הוו חזקה להני, והני הוו חזקה להני #והני מילי היכא דלא אפיקו,
אבל אפיקו ולא אכל, לא הויא חזקה. והוא דבאזי באזוזי

זה החזיק באילנות, וזה החזיק בקרקע - אמר רב זביד: זה קנה
אילנות, וזה קנה קרקע {מתקיף לה רב פפא: אם כן, אין לו לבעל

¹³ רש"ל מחק זה, ונל"ד הטעם, שהוא פירוש, ולא מגרסת הגמרא

מחברת בבא בתרא - ג

אילנות בקרקע כלום! לימא ליה בעל קרקע לבעל אילנות: "עקור
אילנך שקול וזיל!" ~אלא אמר **רב פפא**: זה קנה אילנות וחצי
קרקע, וזה קנה חצי קרקע

פשיטא: מכר קרקע ושייר אילנות לפניו, יש לו קרקע. ואפילו לר'
עקיבא, דאמר מוכר בעין יפה מוכר - הני מילי גבי בור ודות,
דלא מכחשו בארעא - אבל אילנות, (**לז, ב**) דקמכחשי בארעא,
שיורי שייר! דאי לא שייר, לימא ליה: "עקור אילנא וזיל!"

מכר אילנות ושייר קרקע לפניו, פלוגתא דר' עקיבא ורבנן - לר'
עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר, אית ליה. לרבנן, לית ליה --
לר' עקיבא אית ליה, ואפילו לרב זביד, דאמר אין לו - הני מילי
גבי שני לקוחות, דאמר ליה: "כי היכי דלדידי לית לי באילנות,
לדידך נמי לית לך בקרקע!" - אבל הכא, מוכר בעין יפה מוכר;
לרבנן לית ליה, ואפילו לרב פפא, דאמר יש לו - הני מילי גבי שני
לקוחות, דאמר ליה: "כי היכי דלדידך זבין בעין יפה, לדידי נמי
זבין בעין יפה!" - אבל הכא, מוכר בעין רעה מוכר

אמרי **נהרדעי**: אכלן רצופין, אין לו חזקה {מתקיף לה **רבא**: אלא
מעתה, האי מישראל דאספסתא, במאי קני לה?! ~אלא אמר **רבא**:
מכרן רצופין, אין לו קרקע!

אמר ר' **זירא**: כתנאי: כרם שהוא נטוע על פחות מארבע אמות -
ר' **שמעון** אומר: אינו כרם. **וחכמים** אומרים: הרי זו כרם, ורואין
את האמצעיים כאילו אינן

אמרי **נהרדעי**: האי מאן דזבין דקלא לחבריה, קני ליה משפוליה
עד תהומא (**לח, א**) {מתקיף לה **רבא**: ולימא ליה: "כורכמא
דרישקא זביני לך! עקור כורכמא דרישקא, וזיל!" ~אלא אמר
רבא: בבא מחמת טענה

מחברת בבא בתרא - ג

{אמר ליה **מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי**: ואי כורכמא דרישקא זבין ליה, מאי הוה ליה למעבד?! איבעי ליה למחויי! דאי לא תימא הכי, הני משכנתא דסורא, דכתב בה הכי: "במישלם שניא אלין, תיפוק ארעא דא בלא כסף" - אי כביש ליה לשטר משכנתא, ואמר "לקוחה היא בידי", הכי נמי דמהימן! ומיתקני רבנן מילתא דאתי בה לידי פסידא?! אלא איבעי ליה למחויי! - הכא נמי, איבעי ליה למחויי!

משנה: שלש ארצות לחזקה: יהודה, ועבר הירדן, והגליל. היה ביהודה והחזיק בגליל; בגליל והחזיק ביהודה - אינה חזקה. עד שיהא עמו במדינה אחת. אמר **רבי יהודה**: לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באספמיה, ויחזיק שנה, ילכו ויודיעוהו שנה, ויבא לשנה אחרת

גמרא: גמאי קסבר תנא קמא? ^ אי קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה - אפילו יהודה וגליל נמי! ^ אי קסבר מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה - אפילו יהודה ויהודה נמי, לא! אמר ר' **אבא בר ממל** אמר **רב**: לעולם קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה, ומשנתינו בשעת חירום שנו! גומאי שנא יהודה וגליל, דנקיט? הא קא משמע לן (**לחב**) דסתם יהודה וגליל כשעת חירום דמו!

אמר **רב יהודה**: "אמר **רב**: אין מחזיקין בנכסי בורח. כי אמריתה קמיה **דשמואל**, אמר לי: ווכי למחות בפניו הוא צריך?!" גורב, מאי קמשמע לך? <מחאה שלא בפניו לא היא מחאה! > והאמר רב: מחאה שלא בפניו היא מחאה! ארב, טעמא דתנא דידן קמפרש, וליה לא סבירא ליה

ואיכא דאמרי: אמר **רב יהודה**: "אמר **רב**: מחזיקים בנכסי בורח. כי אמריתה קמיה **דשמואל**, אמר לי: פשיטא! - וכי למחות בפניו הוא צריך?!" גורב, מאי קמשמע לך? - מחאה שלא בפניו היא מחאה! > והא אמרה רב חדא זימנא! | <אלא הא קמשמע לך דאפילו מיחה בפני שנים שאין יכולין לומר לו, היא מחאה! דאמר **רב ענן**: לדידי מפרשא לי מיניה **דמר שמואל**: מיחה בפני שני בני אדם שיכולים לומר לו, היא מחאה; מיחה בפני שני בני אדם שאין יכולין לומר לו, לא היא מחאה %ורב: חברך חברא אית ליה, וחברא דחברך חברא אית ליה

אמר **רבא**: הלכתא: אין מחזיקין בנכסי בורח, ומחאה שלא בפניו היא מחאה > תרתיה?! <לא קשיא - כאן בורח מחמת ממון, כאן בורח מחמת מרדין!

גהיכי דמי מחאה? <אמר **רב זביד**: "פלניא גזלנא הוא", לא היא מחאה - "פלניא גזלנא הוא, דנקיט לה לארעאי בגזלנותא, (לט, א) ולמחר תבענא ליה בדינא"¹⁴, היא מחאה

גאמר "לא תימרו ליה!", מאי? <אמר **רב זביד**: הא קאמר "לא תימרו ליה!" > <<**ארב פפא** אמר: לדידיה לא תימרו ליה - לאחריני, אימרו להו! - חברך חברא אית ליה, חברא דחברך חברא אית ליה!

גאמרו ליה: "לא אמרינן ליה" <אמר **רב זביד**: הא קא אמרו ליה "לא אמרינן ליה!" > <<**ארב פפא** אמר: לדידיה לא אמרינן ליה -

14 גרסת הב"ח: "לדינא"

מחברת בבא בתרא - ג

לאחריני אמרי להו! חברך חברא אית ליה, וחברא דחברך חברא
אית ליה!

גאמר להו: "לא תיפוק לכו שותא!"? אאמר **רב זביד**: הא קאמר
"לא תיפוק לכו שותא!"!

גאמרו ליה: "לא מפקינן שותא" אאמר **רב פפא**: הא קאמרי ליה
"לא מפקינן שותא!"! <<**רב הונא בריה דרב יהושע** אמר: כל מילתא
דלא רמיא עליה דאיניש, אמר לה ולא אדעתיה

אמר **רבא** אמר **רב נחמן**: מחאה שלא בפניו הויא מחאה {
איתיביה **רבא לרב נחמן**: אמר ר' יהודה: לא אמרו שלש שנים
אלא כדי שיהא באספמיא, ויחזיק שנה, וילכו ויודיעוהו שנה, ויבא
לשנה אחרת. ואי סלקא דעתך מחאה שלא בפניו הויא מחאה,
למה לי למיתי?! ליתיב התם אדוכתיה ולימחי התם?! אעצה טובה
קמשמע לן, דניתי ונשקול ארעא ופירי!

{מדקא מותיב ליה רבא לרב נחמן, מכלל דלא סבירא ליה
דמחאה שלא בפניו הויא מחאה - והאמר **רבא**: מחאה שלא בפניו
הויא מחאה! אבתר דשמעה מרב נחמן, סברה!

אשכחינהו ר' יוסי בר' חנינא לתלמידיו דר' יוחנן. אמר להו: גמי
אמר ר' יוחנן מחאה בכמה? אר' **חייא בר אבא** אמר ר' **יוחנן**:
מחאה בפני שנים <<ר' **אבהו** אמר ר' **יוחנן**: מחאה בפני שלשה

^ לימא בדרבה בר רב הונא קא מיפלגי, דאמר **רבה בר רב הונא**:
כל מילתא דמתאמרא באפי תלתא, (לט,ב) לית בה משום לישנא
בישא - מאן דאמר בפני שנים, לית ליה דרבה בר רב הונא, ומאן
דאמר בפני שלשה, אית ליה דרבה בר רב הונא אלא! דכולי
עלמא אית להו דרבה בר רב הונא, והכא בהא קא מיפלגי: מאן

מחברת בבא בתרא - ג

דאמר בפני שנים קסבר: מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה, ומאן
דאמר בפני שלשה קסבר: מחאה שלא בפניו הויא מחאה
<<אי בעית אימא: דכולי עלמא מחאה שלא בפניו הויא מחאה,
והכא בהא קמיפלגי: מאן דאמר בפני שנים סבר: סהדותא בעינן,
ומאן דאמר בפני שלשה קסבר: גלויי מילתא בעינן

גידל בר מניומי הוה ליה מחויאתה¹⁵ למחויי. אשכחינהו לרב הונא,
ולחייא בר רב, ולרב חלקיה בר טובי, דהוו יתבי, ומחה קמייהו.
לשנה, הדר אתא למחויי. אמרו ליה: לא צריכת! הכי אמר **רב**:
כיון שמיחה שנה ראשונה, שוב אינו צריך למחות. ואיכא דאמרי:
אמר ליה **חייא בר רב**: כיון שמיחה שנה ראשונה, שוב אין צריך
למחות

אמר **ריש לקיש** משום **בר קפרא**: וצריך למחות בסוף כל שלשה
ושלשה. תהי בה **רבי יוחנן**: וְזָכִי גִזְלָן יֵשׁ לֹו חִזְקָה?! # "גזלן"
סלקא דעתך?! אלא: וְכַגְזְלָן יֵשׁ לֹו חִזְקָה?! #

אמר **רבא**: הלכתא: צריך למחות בסוף כל שלשה ושלשה
תני **בר קפרא**: ערער, חזר וערער, חזר וערער - אם מחמת טענה
ראשונה ערער, אין לו חזקה - ואם לאו, יש לו חזקה

אמר **רבא** אמר **ר' נחמן**: מחאה בפני שנים, (**מ,א**) ואין צריך לומר
"כתובו!" ; מודעא בפני שנים, ואין צריך לומר "כתובו!" ; הודאה
בפני שנים, וצריך לומר "כתובו!" ; קנין בפני שנים, ואינו צריך
לומר "כתובו!" ; וקיום שטרות בשלשה

סימן: ממה"ק

15 גרסת הב"ח "מחיתא"

מחברת בבא בתרא - ג

אמר **רבא**: אי קשיא לי, הא קשיא לי: האי קנין, היכי דמי? אי כמעשה בית דין דמי, ליבעי תלתא - אי לא כמעשה בית דין דמי, אמאי אינו צריך לומר "כתובו!"?

בתר דבעי, הדר פשטא: לעולם לאו כמעשה בית דין דמי, והכא טעמא מאי דאינו צריך לומר "כתובו!"? משום דסתם קנין לכתיבה עומד!

רבה ורב יוסף, דאמרי תרוייהו: לא כתבינן מודעא אלא אמאן דלא ציית דינא. **אביי ורבא**, דאמרי תרוייהו: אפילו עלי ועליך! אמרי **נהרדעי**: כל מודעא (**מ,ב**) דלא כתיב בה "אנן ידעינן ביה באונסא דפלניא", לאו מודעא היא ג' מודעא דמאי? ^ אי דגיטא ודמתנתא - גלויי מילתא בעלמא היא! ^ ואי דזביני - והאמר **רבא**: לא כתבינן מודעא אזביני! כלעולם דזביני, מודי רבא היכא דאניס, וכמעשה דפרדיסא! דההוא גברא דמשכין פרדיסא לחבריה לתלת שנין. בתר דאכלה תלת שני חזקה, אמר: "אי מזבנת לי, מוטב! ואי לא, כבישנא לשטר משכנתא, ואמינא: "לקוחה היא בידי" - כהאי גוונא כתבינן מודעא

אמר **רב יהודה**: האי מתנתא טמירתא, לא מגבינן בה ג' היכי דמי מתנתא טמירתא? אמר **רב יוסף**: דאמר להו לסהדי: "זילו אטמורו וכתבו ליה!" <אויכא דאמרי: אמר **רב יוסף**: דלא אמר להו: "תיתבו בשוקא ובבריתא ותכתבו ליה!" ג' מאי בינייהו? <אויכא בינייהו סתמא!

אמר **רבא**: והויא מודעא לחברתה

אמר **רב פפא**: הא דרבא, לאו בפירוש איתמר, אלא מכללא איתמר. דההוא גברא דאזל לקדושי אתתא. אמרה ליה: "אי כתבת לי כולהו נכסיך, הוינא לך לאיתתא"¹⁶. ואי לא, לא הוינא

16 כד גרסת הב"ח, ולפננו חסר

מחברת בבא בתרא - ג

לך!" אזל כתביה לה לכולהו נכסי. אתא בריה קשישא. אמר ליה: "וההוא גברא, מה תהוי עליה?!" אמר להו לסהדי: "זילו אטמורו בעבר ימינא, וכתבו ליה!" אתו לקמיה **דרבא**. אמר להו: "לא מר קנה, ולא מר קנה!" - מאן דחזא סבר: משום דהויא מודעא לחברתה - ולא היא! התם, מוכחא מילתא דמחמת אונסא הוא דכתב לה - אבל הכא, מר ניחא ליה דליקני, ומר לא ניחא ליה דליקני!

גאיבעיא להו: **(מא,א)** סתמא מאי? ארבינא אמר: לא חיישינן <<**ארב אשי** אמר: חיישינן #והלכתא: חיישינן

משנה: כל חזקה שאין עמה טענה, אינה חזקה גכיצד? <אמר לו: "מה אתה עושה בתוך שלי?!" והוא אמר לו: "שלא אמר לי אדם דבר מעולם!" - אינה חזקה; "שמכרת לי"; "שנתת לי במתנה"; "אביך מכרה לי"; "אביך נתנה לי במתנה" - הרי זו חזקה. והבא משום ירושה, אינו צריך טענה

גמרא: {פשיטא! <מהו דתימא? האי גברא, מיזבן זבנה ליה האי ארעא, ושטרא הוה ליה, ואירכס. והאי דקאמר הכי, סבר: אי אמינא "מיזבן זבנה לי האי ארעא!", אמרי לי: "אחוי שטרך!" - הלכך לימא ליה אנן: "דלמא שטרא הוה לך, ואירכס?" - כגון זה, (משלי לא) "פתח פיד לאלם" הוא - קמשמע לן!

ענ"ב סימן

רב ענו, שקל בידקא בארעיה. אזל הדר¹⁷ גודא בארעיה דחבריה. אתא לקמיה **דרב נחמן**. אמר ליה: "זיל הדר!" - "גוהא אחזיקי לי?!" <אמר ליה: "גכמאן? - "כר' יהודה ור' ישמעאל, דאמרי: כל בפניו, לאלתר הוי חזקה!" <לית הלכתא כוותייהו!" - אמר ליה: "והא אחיל, דאתא וסייע בגודא בהדאי!" <אמר ליה: "מחילה

17 גרסת הב"ח "אהדר" וכן לקמן

מחברת בבא בתרא - ג

בטעות היא! את גופך, אי הוה ידעת, לא עבדת! - כי היכי דאת לא הוה ידעת, הוא נמי לא הוה ידע!"

רב כהנא, שקל בידקא בארעיה. אזל, הדר גודא בארעא דלא דידיה. (**מא,ב**) אתא לקמיה **דרב יהודה**. אזיל, אייתי תרי סהדי. חד אמר: "תרתי אוצייתא עאל", וחד אמר: "תלת אוצייתא עאל" אמר ליה: "זיל שלים תרתי מגו תלת!" אמר ליה: "גכמאן?" <כרבי שמעון בן אלעזר! דתניא: אמר ר' שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שתי כיתי עדים, שאחת אומרת: "מנה", ואחת אומרת: "מאתים", שיש בכלל מאתים מנה - על מה נחלקו? על כת אחת, שאחד אומר: "מנה", ואחד אומר: "מאתים", שבית שמאי אומרים: נחלקה עדותן, ובית הלל אומרים: יש בכלל מאתים מנה" אמר ליה: "והא, מייתינא לך איגרתא ממערבא, דאין הלכה כר' שמעון בן אלעזר!" אמר ליה: "לכי תיתי!"

ההוא גברא, דדר בקשתא בעיליתא ארבע שני. אתא מארי דביתא, אשכחיה. אמר ליה: "מאי בעית בהאי ביתא?!" אמר ליה: "מפלניא זבינתה, דזבנה מינדך!" אתא לקמיה **דר' חייא**: אמר ליה: "אי אית לך סהדי דדר בה איהו דזבנת מיניה, ואפילו חד יומא, אוקימנא לה בידך! ואי לא, לא!" - אמר **רב**: הוה יתיבנא קמיה דחביבי, ואמרי ליה: "גוכי אין אדם עשוי ליקח ולמכור בלילה?!" וחזיתיה לדעתיה - אי אמר ליה: "קמאי דידי זבנה מינדך", מהימן, מיגו דאי בעי, אמר ליה: "אנא זבנתה מינדך"

אמר **רבא**: כוותיה דר' חייא מסתברא, דקתני: הבא משום ירושה, אינו צריך טענה - טענה הוא דלא בעי - הא ראייה בעי! אודלמא לא ראייה בעי ולא טענה בעי?! <ואיבעית אימא: שאני לוקח, דלא שדי זוזי בכדי

גאיבעיא להו: נראה בו, מאי? אמר **אביי**: היא היא! <**רבא** אמר: עביד איניש דסיאר ארעיה ולא זבין

מחברת בבא בתרא - ג

שלשה לקוחות מצטרפין. אמר **רב**: וכולם בשטר {למימרא דסבר רב: שטר אית ליה קלא, ועדים לית להו קלא?! והאמר **רב**: המוכר שדה בעדים, גובה מנכסים משועבדים! אהתם, לקוחות **(מב,א)** אינהו אפסידו אנפשייהו

{ומי אמר רב הכי?! והתנן: המלוה את חבירו בשטר, גובה מנכסים משועבדים; על ידי עדים, גובה מנכסים בני חורין ^ וכי תימא: רב תנא הוא ופליג - והא **רב ושמואל**, דאמרי תרוייהו: מלוה על פה אינו גובה, לא מן היורשים ולא מן הלקוחות! אמלוה אזביני קא רמית?! מלוה, כי קא יזיף, בצנעא קא יזיף, כי היכי דלא ליתזלו נכסיה עליה - זביני, מאן דזבין ארעא, בפרהסיא זבין, כי היכי דליפוק לה קלא!

תנו רבנן: אכלה האב שנה והבן שתים; האב שתים והבן שנה; האב שנה, והבן שנה, והלוקח שנה - הרי זו חזקה {למימרא דלוקח אית ליה קלא?! ורמינהי: אכלה בפני האב שנה, ובפני הבן שתים; בפני האב שתים, ובפני הבן שנה; בפני האב שנה, ובפני הבן שנה, ובפני לוקח שנה - הרי זו חזקה - ואי סלקא דעתך לוקח אית ליה קלא, אין לך מחאה גדולה מזו! אמר **רב פפא**: כי תניא ההיא, במוכר שדותיו סתם

משנה: האומנין, והשותפין, והאריסין, והאפוטרופין, אין להם חזקה. לא לאיש חזקה בנכסי אשתו, ולא לאשה חזקה בנכסי בעלה, ולא לאב בנכסי הבן, ולא לבן בנכסי האב - במה דברים אמורים? במחזיק! אבל בנותן מתנה, והאחין שחלקו, והמחזיק בנכסי הגר - נעל, וגדר, ופרץ כל שהוא - הרי זו חזקה

(מב,ב) גמרא: אבוב דשמואל ולוי תנו: שותף, אין לו חזקה, וכל שכן אומן. **שמואל** תני: אומן אין לו חזקה, אבל שותף יש לו חזקה - ואזדא שמואל לטעמיה, דאמר **שמואל**: השותפין מחזיקין זה על זה, ומעידין זה על זה, ונעשים שומרי שכר זה לזה

מחברת בבא בתרא - ג

{רמי ליה רבי אבא לרב יהודה במערתא דבי רב זכאי: מי אמר שמואל שותף יש לו חזקה?! והאמר שמואל: שותף כיורד ברשות דמי ~ לאו למימרא דשותף אין לו חזקה?! כלא קשיא! - הא דנחית לכולה, הא דנחית לפלגא! - אמרי לה להאי גיסא, ואמרי לה להאי גיסא <<רבינא אמר: הא והא דנחית לכולה, ולא קשיא! - הא דאית בה דין חלוקה, הא דלית בה דין חלוקה

גופא: אמר שמואל: שותף כיורד ברשות דמי גמאי קמשמע לן? ^ שותפות אין לו חזקה?! - לימא: "שותף אין לו חזקה" אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה: לומר שנוטל בשבח המגיע לכתפים, בשדה שאינה עשויה ליטע כשדה העשויה ליטע

ומעידין זה לזה -- (מג,א) {אמאי?! נוגעין בעדותן הן! אהכא במאי עסקינן? דכתב ליה: "דין ודברים אין לי על שדה זו" {וכי כתב לו, מאי הוי?! והתניא: האומר לחבירו: "דין ודברים אין לי על שדה זו, ואין לי עסק בה, וידי מסולקות הימנה", לא אמר כלום אהכא במאי עסקינן? כשקנו מידו! {וכי קנו מידו, מאי הוי?! - הרי מעמידה בפני בעל חובו! דאמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל: המוכר שדה לחבירו שלא באחריות, אין מעיד לו עליה, מפני שמעמידה בפני בעל חובו אהכא במאי עסקינן? דקביל עליה אחריות! גאחריות דמאן? אי נימא אחריות דעלמא - כל שכן דניחא ליה! אאלא אחריות דאתיא ליה מחמתיה

{וכי מסלק נפשיה מיניה, מי מסתלק?! והתניא: בני עיר שנגנב ספר תורה שלהן, אין דנין בדייני אותה העיר, ואין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר - ואם איתא, ליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו! אשאני ספר תורה, דלשמיעה קאי!

מחברת בבא בתרא - ג

{תא שמע: האומר: "תנו מנה לבני עירי!", אין דנין בדייני אותה העיר, ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר - אמאי?! ליסלקו בי תרי נפשיהו, ולידיינו! אהכא נמי, בספר תורה!

{תא שמע: האומר: "תנו מנה לעניי עירי!", אין דנין בדייני אותה העיר, ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ~ ותסברא - עניי שקלי, דייני מיפסלי?! | אלא אימא: אין דנין בדייני עניי אותה העיר, ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ~ ואמאי?! לסתלקו בי תרי נפשיהו, ולידיינו! אהכא נמי, בספר תורה! ואמאי קרי להו "עניי" דהכל אצל ספר תורה עניי הן!

<<ואיבעית אימא: לעולם כדקתני, עניי ממש, ובעניי דראמו עלייהו. והיכי דמי? אי דקיץ להו - ליתבו בי תרי מינייהו מאי דקיץ להו, ולידיינו! אהכא במאי עסקינן? דלא קיץ להו! <<ואי בעית אימא: לעולם דקיץ להו, וניחא להו, דכיון דרווח, רווח!

ונעשין שומרי שכר זה לזה -- (מג, ב) {אמאי?! שמירה בבעלים היא! אמר **רב פפא**: דאמר ליה: "שמור לי היום, ואני אשמור לך למחר"

תנו רבנן: מכר לו בית, מכר לו שדה - אין מעיד לו עליה, מפני שאחריותו עליו; מכר לו פרה, מכר לו טלית - מעיד לו עליה, מפני שאין אחריותו עליו; ומאי שנא רישא, ומאי שנא סיפא? אמר **רב ששת**: רישא בראובן שגזל שדה משמעון, ומכרה ללוי, ואתא יהודה וקא מערער - דלא ליזיל שמעון לאסהיד ליה ללוי, דניחא ליה דתהדר ליה¹⁸ {וכיון דאסהיד ליה דלוי הוא, היכי מצי מפיק לה מיניה?! <דאמר: "ידענא דהאי ארעא דלאו דיהודה היא" { ובהווא זכותא דקא מפיק לה מלוי, ליפקה מיהודה?! <דאמר: "השני נוח לי, הראשון קשה הימנו!" <<ואי בעית אימא: כגון דאית

18 כד גרסת הב"ח, ולפננו: "דהדרא"

מחברת בבא בתרא - ג

ליה סהדי למר, ואית ליה סהדי למר. ואמור רבנן: ארעא, היכא דקיימא תיקום!

(מד, א) {ולוקמה בגזלן?!} <משום דקא בעי למיתנא סיפא: "מכר לו פרה, מכר לו טלית" - דדוקא מכר, דהוה ליה יאוש ושינוי רשות - אבל לא מכר, דהדרא ליה, לא - תנא רישא נמי: "מכר" {וסיפא נמי, נהי דמייאש מגופיה, מדמיה מי מייאש?!} <לא! צריכא דמית גזלן! דתנן: הגוזל, ומאכיל את בניו, והניח לפניהם - פטורים מלשלם {ולוקמה ביורש!} <הניחא למאן דאמר רשות יורש לאו כרשות לוקח דמי - שפיר! - אלא למאן דאמר רשות יורש כרשות לוקח דמי, מאי איכא למימר?!

{ויעוד קשיא ליה **לאביי**: "מפני שאחריותו עליו" ו"אין אחריותו עליו" - "מפני שהיא חוזרת לו" ו"אינה חוזרת לו" מיבעי ליה!

|<אלא כדרבין בר שמואל, דאמר **רבין בר שמואל** משמיה **דשמואל**: המוכר שדה לחבירו שלא באחריות, אין מעיד לו עליה, מפני שמעמידה בפני בעל חובו - ודוקא בית או שדה, אבל פרה וטלית, לא מיבעיא **(מד, ב)** בסתמא, דלא משתעבדא ליה - מאי טעמא? מטלטלי נינהו, ומטלטלי לבעל חוב לא משתעבדי! ואף על גב דכתב ליה: "מגלימא דעל כתפיה", הני מילי דאיתנהו בעינייהו, אבל ליתנהו בעינייהו, לא - אלא אפילו עשאו אפותיקי, נמי לא! מאי טעמא? כדרבא, דאמר **רבא**: עשה עבדו אפותיקי ומכרו - בעל חוב גובה ממנו; שורו וחמורו אפותיקי ומכרו, אין בעל חוב גובה הימנו - מאי טעמא? האי אית ליה קלא, והא לית ליה קלא {וליחוש דלמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי!} דאמר **רבה**: אי אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי, קני מקרקעי - קני מטלטלי! ~ואמר **רב חסדא**: והוא דכתב ליה: "דלא כאסמכתא ודלא כטופסא דשטרי" <הכא במאי עסקינן? כגון שלקח ומכר לאלתר

מחברת בבא בתרא - ג

{ולוחוש דילמא "דאיקני" הוא!¹⁹? - שמעת מינה: "דאיקני" - קנה ומכר, קנה והוריש, לא משתעבד לא! צריכא דקאמרי עדים: "ידעינן ביה בהאי דלא הוה ליה ארעא מעולם!"

{והאמר **רב פפא**: אף על גב דאמור רבנן: המוכר שדה לחבירו שלא באחריות, ובא בעל חוב וטרפה, אינו חוזר עליו - נמצאת שאינה שלו, חוזר עליו! אהכא במאי עסקינן? במכיר בה שהיא בת חמורו!

<<**אורב זביד** אמר: אפילו נמצאת שאינה שלו, אינו חוזר עליו!
דאמר ליה: "להכי זביני לך שלא באחריות!"

גופא: אמר **רבין בר שמואל** משמיה **דשמואל**: המוכר שדה לחבירו שלא באחריות, אין מעיד לו עליה, מפני שמעמידה בפני בעל חובו - גהיכי דמי? (**מה,א**) אי דאית ליה ארעא אחריתי, עליה דידיה הדר! - אי דלית ליה ארעא אחריתי, מאי נפקא ליה מינה?!
<לעולם דלית ליה ארעא אחריתי, דאמר: "לא ניחא דליהוי (תהילים לז) "לוה רשע ולא ישלם"" {סוף סוף, לגבי אידך נמי "לוה רשע ולא ישלם" הוא! דאמר: "להכי זביני לך שלא באחריות!"

מכריז **רבא**, ואיתימא **רב פפא**: דסלקין לעילא ודנחתין לתתא!
האי בר ישראל דזבין ליה חמרא לישראל חבריה, וקא אתי נכרי ואניס ליה מיניה - דינא הוא דמפצי ליה מיניה! ולא אמרן אלא שאינו מכיר בה שהיא בת חמורו, אבל מכיר בה שהיא בת חמורו, לא! ולא אמרן אלא דלא אניס ליה לדידיה ולאוכפא, אבל אניס ליה לדידיה ולאוכפא, לא!

19 כד לפננו, וגרסת הרשב"ם "דאיקני" אמר ליה"

מחברת בבא בתרא - ג

אמימר אמר: אפילו ליכא כל הני, לא! מאי טעמא? מידע ידע דסתם נכרי אנס הוא, שנאמר: (תהילים קמד) "אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר"

אומן, אין לו חזקה -- אמר **רבה**: לא שנו אלא שמסר לו בעדים, אבל מסר לו שלא בעדים, מתוך שיכול לומר לו "לא היו דברים מעולם", כי אמר ליה נמי "לקוחה היא בידי", מהימן

{אמר ליה **אביי**: אי הכי, אפילו בעדים נמי, מתוך שיכול לומר לו "החזרתיו לך", כי אמר ליה "לקוחה היא בידי", מהימן! אמר ליה **רבה**: מי סברת (**מהב**) המפקיד אצל חבירו בעדים, אינו צריך להחזיר לו בעדים?! לא סלקא דעתך! אלא המפקיד אצל חבירו בעדים, צריך להחזיר לו בעדים!

{מיתבי **אביי**: ראה עבדו ביד אומן, וטליתו ביד כובס - אומר לו: "מה טיבו אצלך?!" אמר ליה: ²⁰ "אתה מכרתו לי!", "אתה נתתו לי במתנה!" - לא אמר כלום; "בפני אמרת לו למוכרו" ו"ליתנו לו במתנה" - דבריו קיימין - מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר **רבה**: סיפא, ביוצא מתחת ידי אחר. וקאמר ליה אחר: "בפני אמרת לו למוכרו" ו"ליתנו במתנה!" - מיגו דאי בעי אמר ליה: "מינך זבנתיה", כי אמר ליה נמי "בפני אמרת לו למוכרו", דבריו קיימין ומהימן!

{קתני מיהת רישא: "ראה" ~ היכי דמי? ^ אי דאיכא עדים, למה לי ראה?! ניתי עדים ונשקול! - אלא לאו דליכא עדים, וכי ראה, מיהא, תפיס ליה! לא! לעולם דאיכא עדים, והוא דראה! והוא את הוא דאמרת: המפקיד אצל חבירו בעדים, צריך לפורעו בעדים! אמר ליה: הדרי בי!

{מתבי **רבא** לסיועי לרבה: הנותן טליתו לאומן - אומן אומר: "שתים קצצת לי", והלה אומר: "לא קצצתי לך אלא אחת" - כל

20 כד גרסת הב"ח, ולפננו חסר

מחברת בבא בתרא - ג

זמן שהטלית ביד אומן, על בעל הבית להביא ראיה; נתנה לו בזמנו, נשבע ונוטל; עבר זמנו, המוציא מחבירו עליו הראיה ~ היכי דמי? אי דאיכא עדים, ליחזי עדים מאי קאמרי! **(מו, א)** - אלא לאו דליכא עדים! וקתני: "אומן מהימן, מיגו דאי בעי, אמר ליה "לקוחה היא בידי", מהימן נמי אאגריה! כלא! לעולם דליכא עדים, והוא דלא ראה

{מתלבט ר' נחמן בר יצחק: אומן, אין לו חזקה - אומן הוא דאין לו חזקה - הא אחר, יש לו חזקה! ~ היכי דמי? אי דאיכא עדים, אחר אמאי יש לו חזקה?! אלא לאו דליכא עדים! וקתני "אומן אין לו חזקה"! - תיובתא דרבה - תיובתא!

תנו רבנן: נתחלפו לו כלים בכלים בבית האומן, הרי זה ישתמש בהן עד שיבא הלה ויטול את שלו; בבית האבל או בבית המשתה, הרי זה לא ישתמש בהן עד שיבא הלה ויטול את שלו; מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר רב: הוה יתיבנא קמיה דחביבי, ואמר לי: "ג'וכי אין אדם עשוי לומר לאומן: "מכור לי טליתי!"?" #אמר רב חייא בריה דר' נתן: לא שנו אלא הוא, אבל אשתו ובניו, לא. והוא נמי, לא אמרן אלא דאמר ליה "טלית" סתם, אבל "טליתך", לא! - האי לאו טלית דידיה הוא!

אמר ליה **אביי לרבא**: תא, אחוי לך רמאי דפומבדיתא! מאי עבדי? אמר ליה: "הב לי סרבלאי!" אמר ליה: ²¹"לא היו דברים מעולם!" - "הא אית לי סהדי דחזיוה גבך!" אמר ליה: "ההוא אחרנא הוה!" - "אפקיניה ונחזינהו!" אמר ליה: "איברא, לא מפיקנא ליה!" {אמר **רבא**: שפיר קאמר ליה! **(מו, ב)** "ראה" תניא! אמר **רב אשי**: ואי חכים, משוי ליה "ראה!" דאמר ליה: "אמאי תפיסת ליה? לאו משום דאית לך גבאי?! השתא, אפקינהו ושימינהו! שקול את דידך, ואשקול אנא דידי!" {אמר ליה **רב**

מחברת בבא בתרא - ג

אחא בריה דרב אויא לרב אשי: מצי אמר ליה: "לא צריכנא לשומא דידך! כבר שמוה קמאי דקמך!"

אריס אין לו חזקה -- {אמאי?! עד האידנא פלגא, והשתא כולה!
<אמר ר' יוחנן: באריסי בתי אבות!

אמר **רב נחמן:** אריס שהוריד אריסין תחתיו, יש לו חזקה - מאי טעמא? דלא עביד אינש דנחתי אריסי לארעיה ושתיק

אמר ר' יוחנן: אריס שחלק לאריסין, אין לו חזקה, מאי טעמא? אימור: הרמניא בעלמא שויוה!

שלח ליה ר' נחמן בר רב חסדא לר' נחמן בר יעקב: ילמדנו רבינו: אריס מעיד או אינו מעיד? הוה יתיב רב יוסף קמיה. אמר ליה: הכי אמר **שמואל:** אריס מעיד {והתניא: אינו מעיד?!} - לא קשיא - הא דאיכא פירא בארעא, והא דליכא פירא בארעא

עמלק סימן

תנו רבנן: ערב מעיד ללוה, והוא דאית ליה ארעא אחריתי; מלוה מעיד ללוה, והוא דאית ליה ארעא אחריתי; לוקח ראשון מעיד ללוקח שני, והוא דאית ליה ארעא אחריתי; **(מזא, א)** קבלן - אמרי לה מעיד, ואמרי לה אינו מעיד - אמרי לה מעיד - כערב דמי; ואמרי לה אינו מעיד - דניחא ליה דלהווי בידיה תרווייהו, דכי אתי בעל חוב, מאי דבעי שקיל

אמר **רבי יוחנן:** אומן, אין לו חזקה; בן אומן, יש לו חזקה; אריס, אין לו חזקה; בן אריס, יש לו חזקה; גזלן ובן גזלן, אין להן חזקה; בן בנו של גזלן, יש לו חזקה - גהיכי דמי? אי אתו בטענתא דאבוהון, אפילו הנך נמי לא; אי דלא אתו בטענתא

מחברת בבא בתרא - ג

דאבוהון, אפילו בן גזלן נמי! כלא! צריכא דקא אמרי עדים:
"בפנינו הודה לו" - הנך, איכא למימר: קושטא קא אמרי; האי,
אף על גב דאודי נמי לא מהימן, כדרב כהנא, דאמר **רב כהנא**: אי
לאו דאודי ליה, הוה ממטי ליה ולחמריה לשחזור
אמר **רבא**: פעמים שאפילו בן בנו של גזלן נמי, אין לו חזקה -
גהיכי דמי? כגון דקא אתי בטענתא דאבא דאבוה

גהיכי דמי גזלן? אמר **רבי יוחנן**: כגון שהוחזק על שדה זו
בגזלנותא <**אורב חסדא** אמר: כגון דבית פלוני, שהורגין נפשות על
עסקי ממון

תנו רבנן: אומן, אין לו חזקה. ירד מאומנותו, יש לו חזקה; אריס,
אין לו חזקה. ירד מאריסותו, יש לו חזקה; בן שחלק, ואשה
שנתגרשה, הרי הן כשאר כל אדם {בשלמא בן שחלק, איצטריך!
- סלקא דעתך אמינא: אחולי אחיל גביה - קמשמע לן דלא!
~אלא אשה שנתגרשה, פשיטא! כלא! צריכא (**מזב**) במגורשת
ואינה מגורשת, וכדרבי זירא, דאמר ר' **זירא** אמר ר' **ירמיה בר**
אבא אמר **שמואל**: כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה
מגורשת, בעלה חייב במזונותיה

אמר **רב נחמן**: אמר לי **הונא**: כולן שהביאו ראיה, ראייתן ראיה,
ומעמידין שדה בידן - גזלן שהביא ראיה, אין ראייתו ראיה, ואין
מעמידין שדה בידו {מאי קמשמע לן?! תנינא! לקח מסיקריקון,
וחזר ולקח מבעל הבית, מקחו בטל! כלאפוקי מדרב, דאמר **רב**:
לא שנו אלא דאמר ליה "לך חזק וקני", אבל בשטר, קנה -
קמשמע לן כד**שמואל**, דאמר: אף בשטר נמי לא קנה, עד שיכתוב
אחריות נכסים. ו**רב ביבי** מסיים בה משמיה **דרב נחמן**: קרקע אין
לו, אבל מעות יש לו. במה דברים אמורים? שאמרו עדים: "בפנינו

מחברת בבא בתרא - ג

מנה לו", אבל אמרו עדים: "בפנינו הודה לו", לא! כדרב כהנא,
דאמר ר' כהנא: אי לאו דאודי ליה, הוה ממטי ליה לדידיה
ולחמריה לשחור

אמר רב הונא: תליוהו וזבין, זביניה זביני - גמאי טעמא? אכל
דמזבין איניש, אי לאו דאניס, לא הוה מזבין, ואפילו הכי, זביניה
זביני! {ודילמא שאני אונסא דנפשיה מאונסא דאחריני?! | אלא
כדתניא: (מח, א) (ויקרא א) "יקריב אותו" - מלמד שכופין אותו
* יכול בעל כרחו? - תלמוד לומר: "לרצונו"! *הא כיצד?
*כופין אותו עד שיאמר "רוצה אני"! {ודלמא שאני התם, דניחא
ליה דתיהוי ליה כפרה! | אלא מסיפא: וכן אתה אומר בגיטי
נשים: כופין אותו עד שיאמר "רוצה אני" {ודלמא שאני התם,
דמצוה לשמוע דברי חכמים?! | אלא סברא הוא: אגב אונסיה,
גמר ומקנה

{מותרים רב יהודה: גט המעושה בישראל, כשר, ובגוים פסול.
ובגוים, חובטין אותו ואומרין לו: "עשה מה שישראל אומר לך!"
~ואמאי?! התם נמי, נימא: אגב אונסיה, גמר ומגרש! אהא איתמר
עלה: אמר רב משרשיא: דבר תורה, אפילו בגוים כשר! ומה טעם
אמרו בגוים פסול? כדי שלא תהא כל אחת ואחת הולכת ותולה
עצמה ביד גוי, ומפקעת עצמה מיד בעלה

{מותרים רב המנונא: לקח מסיקריקון, וחזר ולקח מבעל הבית,
מקחו בטל ~ואמאי?! התם נמי, נימא: אגב אונסיה, גמר ומקני!
אהא אתמר עלה: אמר רב: לא שנו אלא דאמר ליה "לך חזק
וקני", אבל בשטר, קנה {ולשמואל, דאמר: אף בשטר נמי לא
קנה", מאי איכא למימר?! אמודה שמואל היכא דיהב זוזי {ולרב
ביבי, דמסיים בה משמיה דרב נחמן: קרקע אין לו - מעות יש לו
- מאי איכא למימר?! ארב ביבי מימרא הוא, ומימרא לרב הונא
לא סבירא ליה

אמר **רבא**: הלכתא: תליוהו וזבין, זביניה זביני! ולא אמרן אלא
(מחב) ב"שדה" סתם, אבל ב"שדה זו", לא. וב"שדה זו" נמי לא
אמרן אלא דלא ארצי זו, אבל ארצי זו, לא²². ולא אמרן אלא
דלא הוה לאישתמוטי, אבל הוה ליה לאישתמוטי, לא

והלכתא בכולהו, דהוּו זביניה זביני, ואפילו ב"שדה זו". דהא אשה
כ"שדה זו" דמיא, ואמר **אמימר**: תליוה וקדיש, קדושיו קדושין
מר בר רב אשי אמר: באשה, ודאי קדושין לא הוּו! - הוא עשה
שלא כהוגן, לפיכך עשו עמו שלא כהוגן, ואפקעינהו רבנן
לקידושיה מיניה! {אמר ליה **רבינא לרב אשי**: תינח דקדיש
בכספא - קדיש בביאה, מאי איכא למימר?! <אמר ליה שויה
רבנן לבעילתו בעילת זנות!

טאבי תלא לפאפי אכינרא, וזבין. חתם **רבה בר בר חנה** אמודעא
ואאשקלתא. אמר **רב הונא**: מאן דחתים אמודעא שפיר חתים,
ומאן דחתים אאשקלתא שפיר חתים! {מה נפשך?! - אי מודעא,
לא אשקלתא! ואי אשקלתא, לא מודעא! אהכי קאמר: אי לאו
מודעא, מאן דחתים אאשקלתא שפיר חתים! רב הונא לטעמיה,
דאמר **רב הונא**: תליוהו וזבין, זביניה זביני {איני! והאמר ר' **נחמן**:
העדים שאמרו "אמנה היו דברינו", (**מטא**) אין נאמנים; "מודעא
היו דברינו", אין נאמנין אהני מילי על פה, דלא אתי על פה
ומרעא לשטרא - אבל בשטרא, אתי שטרא ומרעא לשטרא!
גופא: אמר **רב נחמן**: "אמנה היו דברינו", אין נאמנין; "מודעא היו
דברינו", אין נאמנין. **ומר בר רב אשי** אמר: "אמנה היו דברינו",
אין נאמנין; "מודעא היו דברינו", נאמנין - מאי טעמא? שזה ניתן
ליכתב, וזה לא ניתן ליכתב!

ולא לאיש חזקה בנכסי אשתו -- {פשיטא! כיון דאית ליה לפירא, פירא הוא דקאכיל! לא! צריכא דכתב לה: "דין ודברים אין לי בנכסייך"! }זכי כתב לה, מאי הוי? והתניא: האומר לחבירו: "דין ודברים אין לי על שדה זו, ואין לי עסק בה, וידי מסולקות ממנה", לא אמר כלום! אמרי לה **דבי רבי ינאי**: מתניתין בכותב לה ועודה ארוסה! וכדרב כהנא, דאמר **רב כהנא: (מטב)** נחלה הבאה לו לאדם ממקום אחר, אדם מתנה עליה שלא יירשנה. וכדרבא, דאמר **רבא**: כל האומר "אי אפשי בתקנת חכמים" כגון זאת, שומעין לו - גמאי "כגון זאת"? אכדרב הונא אמר רב, דאמר **רב הונא אמר רב**: יכולה אשה שתאמר לבעלה "איני ניזונת ואיני עושה"

{הא ראייה יש?! תימא: "נחת רוח עשיתי לבעלי"! - מי לא תנן: לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה, מקחו בטל - אלמא אמרה: "נחת רוח עשיתי לבעלי" - הכא נמי, תימא: "נחת רוח עשיתי לבעלי"? אהא איתמר עלה: אמר **רבה בר רב הונא**: לא נצרכה אלא באותן שלש שדות, אחת שכתב לה בכתובתה, (**נא**) ואחת שיחד לה בכתובתה, ואחת שהכניסה לו שום משלה ~ למעוטי מאי? ^ אילימא למעוטי שאר נכסים - כל שכן דהויא ליה איבה! דאמר לה: "עיניך נתת בגירושין ובמיתה!" ^ אלא למעוטי נכסי מלוג?! - האמר **אמימר**: איש ואשה שמכרו בנכסי מלוג, לא עשו ולא כלום! ככי איתמר דאמימר, היכא דזבין איהו ומית - אתיא איהו ומפקא; אי נמי, זבנה איהו ומתה - אתא איהו ומפיק בתקנתא דרבנן, וכדר' יוסי בר חנינא, דאמר **רבי יוסי בר חנינא**: באושא התקינו: האשה שמכרה בנכסי מלוג ומתה, הבעל מוציא מיד הלקוחות - אבל היכא דזבינו תרוייהו לעלמא; אי נמי, זבנה איהו לדידיה - זבינה זביני!

אואיבעית אימא: אמימר דאמר כר' אלעזר, דתניא: המוכר את עבדו, ופסק עמו שישמשנו שלשים יום - ר' מאיר אומר: הראשון ישנו בדין יום או יומים, מפני שהוא תחתיו. והשני אינו בדין יום

מחברת בבא בתרא - ג

או יומים, מפני שאינו תחתיו #קסבר: קנין פירות כקנין הגוף דמי# ר' יהודה אומר: השני ישנו בדין יום או יומים, מפני שהוא כספו. הראשון אינו בדין יום או יומים, שאינו כספו #קסבר: קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי# ר' יוסי אומר: (נב) שניהם ישנן בדין יום או יומים - זה מפני שהוא תחתיו, וזה מפני שהוא כספו #ומספקא ליה, אי קנין פירות כקנין הגוף דמי, אי לאו כקנין הגוף דמי. וספק נפשות להקל# רבי אלעזר אומר: שניהם אינן בדין יום או יומים, זה לפי שאינו תחתיו, וזה לפי שאינו כספו #ואמר רבא: מאי טעמא דרבי אלעזר? אמר קרא: (שמות כא) "לא יוקם כי כספו הוא" - כספו המיוחד לו#

ולא לאיש חזקה בנכסי אשתו -- {והאמר רב: אשת איש צריכה למחות?! ~במאן? אילימא באחר - והאמר רב: אין מחזיקין בנכסי אשת איש! - אלא לאו בבעל!?

אמר רבא²³: לעולם בבעל, וכגון שחפר בה בורות שיחין ומערות {והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבנה: אין חזקה לנזקין?!
אאימא: "אין דין חזקה לנזקין" <אאי בעית אימא: לאו איתמר עלה: רב מרי אמר: בקוטרא. רב זביד אמר: בבית הכסא
<רב יוסף אמר: לעולם באחר, וכגון שאכלה מקצת חזקה בחיי הבעל, ושלש לאחר מיתת הבעל - מיגו דאי בעי אמר ליה "אנא זבינתה מינד", כי אמר ליה נמי "את זבינתה ליה וזבנה ניהלי",
מהימן

גופא: אמר רב: אין מחזיקין בנכסי אשת איש. (נא,א) ודייני גולה אמרו: מחזיקין. אמר רב: הלכה כדייני גולה. אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב: הדר ביה מר משמעתי? אמר להו: מסתברא אמרי #כדרב יוסף

23 מן הסברה היינו אומרים שצ"ל "רבה", אבל לא מצאנו גרסה זו בשום ספר

מחברת בבא בתרא - ג

ולא לאשה בנכסי בעלה -- {פשיטא! כיון דאית לה מזוני, מזוני הוא דקא אכלה! <לא! צריכא דיחד לה ארעא אחריתי למזונה! {הא ראייה יש?! לימא: לגלויי זוזי הוא דבעי! - שמעת מינה: המוכר שדה לאשתו, קנתה, ולא אמרינן "לגלויי זוזי הוא דבעי"! <לא! אימא: הא ראייה יש בשטר מתנה

אמר ליה **רב נחמן לרב הונא**: לא הוה מר גבן באורתא בתחומא, דאמרינן מילי מעלייתא! אמר ליה: גמאי מילי מעלייתא אמריתו? <המוכר שדה לאשתו, קנתה, ולא אמרינן "לגלויי זוזי הוא דבעי"! {אמר ליה: פשיטא! דל זוזי מהכא, ותיקני בשטרא! מי לא תנן: נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה! אמר ליה: ולא איתמר עלה: אמר **שמואל**: לא שנו אלא בשטר מתנה, אבל בשטר מכר, לא קנה עד שיתן לו דמיה {ולאו מותיב **רב המנונא**: *בשטר כיצד? *כתב לו על הנייר או על החרס, אף על פי שאין בו שוה פרוטה: "שדי מכורה לדך", "שדי קנויה לדך" - הרי זו מכורה ונתונה! אולאו הוא מותיב לה, והוא מפרק לה: במוכר שדה מפני רעתה.²⁴

<**אורי אשי** אמר: במתנה בקש ליתנה לו, ולמה כתב לו בלשון מכר? כדי ליפות כחו!

{מיתיבי: לוח מן העבד ושחררו; מן האשה וגרשה - אין להן עליו כלום ~מאי טעמא? לאו משום דאמרינן: לגלויי זוזי הוא דבעי!? <שאני התם, דלא ניחא ליה לשווייה נפשיה (משלי כב) "עבד לוח לאיש מלוח"

שלח **רב הונא בר אבין**: המוכר שדה לאשתו, קנתה, (**נא,ב**) ובעל אוכל פירות. ברם **רבי אבא ורבי אבהו** וכל גדולי הדור אמרו: במתנה בקש ליתנו לה, ולמה כתב לה לשום מכר? כדי ליפות את כחה!

24 לפננו: "רב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן", ורש"ל מחקו

מחברת בבא בתרא - ג

{מיתבי: לוח מן העבד, ושחררו; מן האשה, וגרשה - אין להן עליו כלום - מאי טעמא? לאו משום דאמרי: לגלויי זוזי הוא דבעא?!
אשאני התם, דלא לישוי איניש "עבד לוח לאיש מלוה"

אמר **רב**: המוכר שדה לאשתו, קנתה, והבעל אוכל פירות; במתנה, קנתה, ואין הבעל אוכל פירות. ו**רבי אלעזר** אמר: אחד זה ואחד זה, קנתה, ואין הבעל אוכל פירות

עבד רב חסדא עובדא כרבי אלעזר. אמרו ליה רבן עוקבא ורבן נחמיה, בני בנתיה דרב, לרב חסדא: גְּשִׁיבִיךָ מִרְבֵּרְבִי, וְעִבִיד כְּזוֹטְרִי?! אמר להו: ואנא נמי, כרברבי עבדי! דכי אתא **רבין** אמר **ר' יוחנן**: אחד זה ואחד זה, קנתה, ואין הבעל אוכל פירות

אמר **רבא**: הלכתא: המוכר שדה לאשתו, לא קנתה, והבעל אוכל פירות; במתנה, קנתה, ואין הבעל אוכל פירות; תרתיה?! אלא קשיא - כאן במעות טמונין, כאן במעות שאין טמונין! דאמר **רב יהודה**: מעות טמונין, לא קנתה - מעות שאינן טמונין, קנתה

תנו רבנן: אין מקבלין פקדונות, לא מן הנשים, ולא מן העבדים, ולא מן התינוקות. קבל מן האשה, יחזיר לאשה. ואם מתה, יחזיר לבעלה; קבל מן העבד, יחזיר לעבד. ואם מתה, יחזיר לרבו; (**נבא**) קבל מן הקטן, יעשה לו סגולה. ואם מתה, יחזיר ליורשיו. וכולן שאמרו בשעת מיתתן "של פלוני הן", יעשה כפירושן. ואם לאו, יעשה פירוש לפירושן

דביתהו דרבה בר בר חנה, כי קא שכבה, אמרה: "הני כיפי דמרתא ובני ברתא". אתא לקמיה **דרב**. אמר ליה: אי מהימנא לך, עשה כפירושה. ואי לא, עשה פירוש לפירושה. ואיכא דאמרי: הכי אמר ליה: אי אמידא לך, עשה כפירושה. ואי לא, עשה פירוש לפירושה

מחברת בבא בתרא - ג

מן הקטן, יעשה לו סגולה -- גמאי "סגולה"? **ארב חסדא** אמר:
ספר תורה <<**רבה בר רב הונא** אמר: דיקלא, דאכל מיניה תמרי

ולא לאב בנכסי הבן, ולא לבן בנכסי האב -- אמר **רב יוסף**:
אפילו חלקו. **רבא** אמר: חלקו, לא. אמר **רב ירמיה מדפתי**: עבד
רב פפי עובדא - חלקו לא, כרבא. אמר **רב נחמן בר יצחק**:
אישתעי לי **רב חייא מהורמיז ארדשיד**, דאישתעי ליה **רב אחא בר**
יעקב משמיה **דרב נחמן בר יעקב**: חלקו, לא #והלכתא: חלקו, לא
תניא נמי הכי: בן שחלק, ואשתו שנתגרשה, הרי הן כשאר כל
אדם

איתמר: אחד מן האחין, שהיה נושא ונותן בתוך הבית, והיו אונות
ושטרות יוצאין על שמו, ואמר: "שלי הם, שנפלו לי מבית אבי
אמא" - אמר **רב**: עליו להביא ראיה. ו**שמואל** אמר: על האחין
להביא ראיה. אמר **שמואל**: מודה לי אבא, שאם מת, על האחין
להביא ראיה!

{מתקיף לה **רב פפא**: ג; כלום טענינן להו ליתמי מידי דלא טען
להו אבוהון?! והא **רבא** אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא
מיתמי בלא ראיה, בדברים העשויים להשאל ולהשכיר, (**נב**)
כדשלח **רב הונא בר אבין**: דברים העשויין להשאל ולהשכיר,
ואמר: "לקוחין הן בידי", אינו נאמן! - קשיא!

אמר **רב חסדא**: לא שנו אלא דאין חלוקין בעיסתן, אבל חלוקים
בעיסתן, אימור: מעיסתו קימץ

גראיה במאי? **רבה** אמר: ראיה בעדים <<**ארב ששת** אמר: ראיה
בקיום השטר

גאמר ליה **רבא לרב נחמן**: הא רב, והא שמואל; הא רבה, והא רב
ששת - מר, כמאן סבירא ליה? אמר ליה: אנא, מתניתא ידענא,

מחברת בבא בתרא - ג

דתניא: אחד מן האחין שהיה נותן ונושא בתוך הבית, והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו. ואמר: "שלי הן, שנפלו לי מבית אבי אמא" - עליו להביא ראיה. וכן האשה שהיא נושאת ונותנת בתוך הבית, והיו אונות ושטרות יוצאין על שמה, ואמרה: "שלי הן, שנפלו לי מבית אבי אבא" או "מבית אבי אמא" - עליה להביא ראיה

גמאי "וכן"? כמהו דתימא? אשה, כיון דשביחא לה מילתא, דאמרי: "קא טרחא קמי יתמי", לא גזלה מיתמי - קא משמע לן!

במה דברים אמורים? במחזיק! אבל בנותן מתנה, והאחין שחלקו, והמחזיק בנכסי הגר - נעל, וגדר, ופרץ כל שהוא - הרי זו חזקה -- ;אטו כל הני דאמרינן, לאו בני חזקה נינהו?! אחסורי מחסרא, והכי קתני: במה דברים אמורים? בחזקה שיש עמה טענה, כגון מוכר אומר "לא מכרתי", ולוקח אומר "לקחתי" - אבל חזקה שאין עמה טענה, כגון נותן מתנה, והאחין שחלקו, והמחזיק בנכסי הגר, דלמקני בעלמא הוא - נעל גדר פרץ כל שהוא, הרי זו חזקה!

{תני רב הושעיא בקדושין דבי לוי: נעל גדר פרץ כל שהוא בפניו, הרי זו חזקה - בפניו, אין - שלא בפניו, לא! אמר רבא: הכי קאמר: בפניו, לא צריך למימר ליה "לך חזק וקני!" - (נגא) שלא בפניו, צריך למימר ליה: "לך חזק וקני!"

גבעי רב: מתנה, היאך? אמר שמואל: מאי תבעי ליה לאבא?! - השתא, ומה מכר, דקא יהיב ליה זוזי, אי אמר ליה: "לך חזק וקני!", אין - אי לא, לא - מתנה, לא כל שכן?! %ורב סבר: מאן דיהיב מתנה, בעין יפה יהיב

מחברת בבא בתרא - ג

ג'וכמה? ככל שהוא! כדשמואל, דאמר **שמואל**: גדר גדר והשלימו לעשרה; ופרץ פרצה כדי שיכנס ויצא בה - הרי זו חזקה!

ג'האי גדר, היכי דמי? ^ אילימא דמעיקרא לא הוו סלקי לה, והשתא נמי לא סלקי לה - מאי עבד?! ^ ואלא דמעיקרא הוו סלקי לה, והשתא לא סלקי לה - טובא עבד! אלא! צריכא דמעיקרא הוו סלקי לה ברווחא, והשתא קא סלקי לה בדוחקא! ג'האי פרצה, היכי דמי? ^ אילימא דמעיקרא הוו עיילי בה, והשתא נמי עיילי בה - מאי עבד?! ^ ואלא דמעיקרא לא הוו עיילי בה, והשתא קא עיילי בה - טובא עבד! אלא! צריכא דמעיקרא הוו עיילי בה בדוחקא, והשתא עיילי בה ברווחא!

אמר **רבי אסי** אמר **רבי יוחנן**: נתן צרור והועיל, נטל צרור והועיל - הרי זה חזקה ג'מאי "נתן" ומאי "נטל"? ^ אילימא: נתן צרור וסכר מיא מינה, נטל צרור ואפיק מיא מינה - האי מבריא ארי מנכסי חברו הוא! אלא נתן צרור דצמד לה מיא, נטל צרור וארוח²⁵ לה מיא!

ואמר **רבי**²⁶ **אסי** אמר **רבי יוחנן**: שתי שדות, ומצר אחד ביניהן - החזיק באחת מהן לקנותה - קנאה; (**נגב**) לקנות אותה ואת חברתה - אותה קנה, חברתה לא קנה; לקנות את חברתה - אף אותה לא קנה

ג'בעי **רבי זירא**: החזיק באחת מהן לקנות אותה ואת המצר ואת חברתה, מהו? מי אמרינן מצר דארעא חד הוא²⁷, וקני? או דלמא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי? - תיקו!

ג'בעי **רבי אלעזר**: החזיק במצר לקנות שתיהן, מהו? מי אמרינן האי מצר, אפסרא דארעא הוא, וקני? או דלמא האי לחודיה קאי, והאי לחודיה קאי? - תיקו!

25 גרסת הב"ח: "דפתח ליה"

26 לפננו: "רב"

27 גרסת הב"ח: "האי מצר דהאי ארעא ודהאי ארעא הוא"

מחברת בבא בתרא - ג

אמר ר' נחמן אמר רבה בר אבוה: שני בתים, זה לפניס מזה - החזיק בחיצון לקנותו - קנאו; לקנות אותו ואת הפנימי - חיצון קנה, פנימי לא קנה; לקנות את הפנימי - אף חיצון נמי לא קנה. החזיק בפנימי לקנותו - קנאו; לקנות אותו ואת החיצון - קנה שניהן; לקנות את החיצון - אף פנימי לא קנה

אמר ר' נחמן אמר רבה בר אבוה: הבונה פלטרין גדולים בנכסי הגר, ובא אחר והעמיד להן דלתות, קנה! גמאי טעמא? אקמא, לבני בעלמא הוא דאפיך!

אמר רב דימי בר יוסף אמר ר' אלעזר: המוצא פלטרין בנכסי הגר, וסד בהן סיווד אחד, או כיוור אחד, קנאן גוכמה? אמר רב יוסף: אמה. אמר רב חסדא: וכנגד הפתח

אמר רב עמרם: האי מילתא, אמר לן רב ששת, ואנהרינהו עינין ממתניתא: המציע מצעות בנכסי הגר, קנה # "ואנהרינהו עינין ממתניתא", מאי היא? אדתניא: גכיצד בחזקה? אעל לו מנעלו, או התיר לו מנעלו, או שהוליד כליו אחריו לבית המרחץ, והפשיטו והרחיצו, וסכו, וגרדו²⁸, והלבישו, והנעילו, והגביהו - קנאו - אמר ר' ששת: לא תהא חזקה גדולה מהגבהה, שהגבהה קונה בכל מקום! גמאי קאמר? אהכי קאמר: הגביהו לרבו, קנאו; הגביה רבו לו, לא קנאו. אמר ר' ששת: לא תהא חזקה גדולה מהגבהה, שהגבהה קונה בכל מקום!

אמר ר' ירמיה ביראה אמר רב יהודה: האי מאן (נד, א) דשדא ליפתא בי פילי דארעא דגר, לא הוי חזקה גמאי טעמא? אבעידנא דשדא, לא הוי שבחא - השתא דקא שבח, ממילא קא שבח!

אמר שמואל: האי מאן דפשח דיקלא - אדעתא דדיקלא, קני; אדעתא דחיותא, לא קני גהיכי דמי? שקל מהאי גיסא ומהאי גיסא - אדעתא דדיקלא כולא; מחד גיסא - אדעתא דחיותא

28 לפננו: "סכו גרדו" בלי "י"

מחברת בבא בתרא - ג

ואמר **שמואל**: האי מאן דזכי זיכיא - אדעתא דארעא, קני; אדעתא דציבי, לא קני. היכי דמי? שקל רברבי וזוטרי - אדעתא דארעא; שקל רברבי ושבק זוטרי - אדעתא דציבי

ואמר **שמואל**: האי מאן דאתקיל תיקלא - אדעתא דארעא, קני; אדעתא דבי דרי, לא קני. היכי דמי? שקל מוליא ושדא בנצא - אדעתא דארעא; מוליא במוליא ונצא בנצא - אדעתא דבי דרי

ואמר **שמואל**: האי מאן דפתח מיא בארעא - אדעתא דארעא, קני; אדעתא דכוורי, לא קני. היכי דמי? פתח תרי בבי, חד מעייל וחד מפיק - אדעתא דכוורי; חד בבא - אדעתא דארעא

ההיא איתתא דאכלה דיקלא בתפשיחא תליסר שנין. אתא ההוא, רפיק תותיה פורתא. אתא לקמיה דלוי, ואמרי לה קמיה דמר עוקבא. אוקמיה בידיה. אתאי קא צווחא קמיה. אמר לה: מאי אעביד לך?! דלא אחזיקת כדמחזקי אינשי!

אמר **רב**: הצר צורה בנכסי הגר, קנה. דרב לא קני לגנתא דבי רב אלא בצורתא

איתמר: שדה המסויימת במצריה - אמר **רב הונא** אמר **רב**: כיון שהכיש בה מכוש אחד, קנה כולה. ו**שמואל** אמר: לא קנה אלא מקום מכושו בלבד. (**נדב**) ושאינה מסויימת במצריה, עד כמה? אמר **רב פפא**: כדאזיל תיירא דתורי²⁹ והדר

אמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: נכסי גוי, הרי הן כמדבר - כל המחזיק בהן זכה בהן. מאי טעמא? אגוי, מכי מטו זוזי לידיה, אסתלק ליה - ישראל, לא קני עד דמטי שטרא לידיה. הלכך הרי הן כמדבר, וכל המחזיק בהן זכה בהן

אמר ליה **אביי לרב יוסף**: וימי אמר שמואל הכי?! והאמר **שמואל**: דינא דמלכותא דינא! ומלכא אמר: לא ליקני ארעא אלא

29 כך גרסת הב"ח, ולפננו: "דשוריל"

מחברת בבא בתרא - ג

באיגרתא! אמר ליה: אנא לא ידענא - עובדא הוה בדורא דרעותא, בישראל דזבן ארעא מגוי, ואתא ישראל אחרינא, רפיק בה פורתא. אתא לקמיה **דרב יהודה**. אוקמה בידא דשני {אמר ליה: דורא דרעותא קאמרת!?! התם, באגי מטמרי הו, דאינהו גופייהו לא הוו יהבי טסקא למלכא, ומלכא אמר: מאן דיהיב טסקא, ליכול ארעא!

רב הונא זבן ארעא מגוי. אתא ישראל אחר, רפיק בה פורתא. אתא לקמיה **דרב נחמן**. אוקמה בידיה. אמר ליה: גמאי דעתיך?! דאמר שמואל נכסי גוי הרי הן כמדבר, וכל המחזיק בהם, זכה!?! **(נה,א)** ליעבד לי מר כאידך דשמואל, דאמר **שמואל**: לא קנה אלא מקום מכושו בלבד! אמר ליה: בהאי, אנא כשמעתין סבירא לי, דאמר **רב הונא** אמר **רב**: כיון שניכש בה מכוש אחד, קנה כולה

שלח **רב הונא בר אבין**: ישראל שלקח שדה מגוי, ובא ישראל אחר והחזיק בה, אין מוציאים אותה מידו. וכן היה ר' **אבין** ור' **אילעא** וכל רבותינו שוין בדבר

אמר **רבה**: הני תלת מילי, אישתעי לי **עוקבן בר נחמיה**, ריש גלותא משמיה **דשמואל**: דינא דמלכותא דינא ואריסותא דפרסא עד ארבעים שנין, והני זהרורי דזבין ארעא לטסקא, זבינהו זביני. והני מילי לטסקא, אבל לכרגא, לא! מאי טעמא? כרגא אקרקה דגברי מנח

רב הונא בריה דרב יהושע אמר: אפילו שערי דכדא משתעבדי לכרגא

אמר **רב אשי**: אמר לי **הונא בר נתן**: קשי בה **אמימר**: גאם כן, בטלת ירושת בנו הבכור, דהוה ליה ראוי, ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק! אמר ליה: אי הכי, אפילו טסקא נמי! אלא מה אית לך למימר? דיהיב טסקא ומית! - הכא נמי, דיהיב כרגא ומית!

אמר **רב אשי**: אמר לי **הונא בר נתן**: שאילתינהו לספרי **דרבא**,
ואמרו לי: הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע! #ולא היא! -
התם, לאוקומי מילתיה הוא דאמר!
ואמר **רב אשי**: פרדכת מסייע מתא. והני מילי דאצילתיה מתא,
אבל אנדיסקי, סיעתא דשמיא היא

אמר **רבי**³⁰ **אסי** אמר **רבי יוחנן**: המצר והחצב מפסיקין בנכסי
הגר. אבל לענין פאה וטומאה, לא

כי אתא **רבין**, אמר **רבי יוחנן**: אפילו לפאה וטומאה! גפאה, מאי
היא? כדתנן: ואלו מפסיקין לפאה: הנחל, והשלולית, (**נה,ב**) ודרך
הרבים, ודרך היחיד, ושביל הרבים, ושביל היחיד הקבוע בין
בימות החמה ובין בימות הגשמים גטומאה מאי היא? כדתנן:
הנכנס לבקעה בימות הגשמים, וטומאה בשדה פלונית, ואמר:
"הלכתי למקום הלז, ואיני יודע אם נכנסתי לאותו מקום ואם לאו
- **ר' אלעזר** מטהר **וחכמים** מטמאין. שהיה **ר' אלעזר** אומר: ספק
ביאה, טהור - ספק מגע טומאה, טמא - אבל לשבת, לא

רבא אמר: אפילו לענין שבת. דתניא: הוציא חצי גרוגרת לרשות
הרבים, והניחה. וחזר והוציא חצי גרוגרת אחרת - בהעלם אחד,
חייב; בשני העלמות, פטור. **רבי יוסי** אומר: בהעלם אחד (**נו,א**)
ברשות אחת, חייב; בשתי רשויות, פטור - ואמר **רבה**: והוא שיש
חיוב חטאת ביניהם. אבל כרמלית, לא. **אביי** אמר: אפילו כרמלית,
אבל פיסלא, לא. **רבא** אמר: אפילו פיסלא #ואזדא רבא לטעמיה,
דאמר **רבא**: רשות שבת כרשות גיטין דמי

גאין שם לא מצר, ולא חצב, מאי? כפירש **רבי מרינוס** משמו: כל
שנקראת על שמו גהיכי דמי? אמר **רב פפא**: דקרו ליה "בי
גרגותא דפלניא"

יטיב **רב אחא בר עויא** קמיה דר' **אסי**, ויטיב וקאמר משמיה דר' **אסי בר חנינא**: חצובא מפסיק בנכסי הגר גמאי "חצובא"? אמר **רב יהודה** אמר **רב**: שבו תיחם יהושע לישראל את הארץ. ואמר **רב יהודה** אמר **רב**: לא מנה יהושע אלא עיירות העומדות על הגבולין

אמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: כל שהראהו הקב"ה למשה, חייב במעשר גלאפוקי מאי? גלאפוקי קיני, קניזי, וקדמוני תניא: **רבי מאיר** אומר: נפתוחא, ערבאה, ושלמאה. **רבי יהודה** אומר: הר שעיר, עמון, ומואב. **רבי שמעון** אומר: ערדיסקיס, אסיא, ואספמיא

משנה: היו שנים מעידין אותו שאכלה שלש שנים, ונמצאו זוממים, משלמין לו את הכל; שנים בראשונה, שנים בשניה, ושנים בשלישית, (**נו,ב**) משלשין ביניהם. שלשה אחים, ואחד מצטרף עמהם - הרי אלו שלש עדיות, והן עדות אחת להזמה

גמרא: מתניתין דלא כרבי עקיבא, דתניא: אמר ר' **יוסי**: כשהלך אבא חלפתא אצל רבי יוחנן בן נורי ללמוד תורה, ואמרי לה: ר' יוחנן בן נורי אצל אבא חלפתא ללמוד תורה, אמר לו: גהרי שאכלה שנה ראשונה בפני שנים, שניה בפני שנים, שלישית בפני שנים - מהו? אמר לו: הרי זו חזקה! אמר לו: אף אני אומר כן, אלא שר' עקיבא חולק בדבר זה, שהיה ר' **עקיבא** אומר: (דברים יט) "דבר" - ולא חצי דבר {ורבנן, האי "דבר" - ולא חצי דבר", מאי עבדי ליה? אילימא למעוטי אחד אומר: "אחת בגבה", ואחד אומר: "אחת בכריסה" - האי חצי דבר וחצי עדות היא! אלא למעוטי שנים אומרים: "אחת בגבה", ושנים אומרים: "אחת בכריסה"

מחברת בבא בתרא - ג

אמר **רב יהודה**: אחד אומר: "אכלה חטים", ואחד אומר: "אכלה שעורים" - הרי זו חזקה {מתקיף לה **ר' נחמן**: אלא מעתה, אחד אומר: "אכלה ראשונה שלישית וחמישית", ואחד אומר: "אכלה שניה רביעית וששית", הכי נמי דהויא חזקה! אמר ליה **רב יהודה**: הכי השתא! התם, בשתא דקא מסהיד מר, לא קא מסהיד מר - הכא, תרוייהו בחדא שתא קא מסהדי! - מאי איכא למימר? בין חיטי לשערי, לאו אדעתיהו דאינשי!

שלשה אחין, ואחד מצטרף עמהן - הרי אלו שלש עדיות! והן עדות אחת להזמה -- (**נזא**) ההוא שטרא דהוה חתימי עליה בי תרי. שכיב חד מינייהו. אתא אחוה דהאי דקאי, וחד אחרינא, לאסהודי אחתימת ידיה דאידיך. סבר **רבינא** למימר: היינו מתניתין: שלשה אחין ואחד מצטרף עמהן! אמר ליה **רב אשי**: מי דמי?! התם, לא נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דאחי - הכא, נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דאחי!

משנה: אלו דברים שיש להן חזקה, ואלו דברים שאין להן חזקה: היה מעמיד בהמה בחצר, תנור ריחים וכיריים, ומגדל תרנגולים, ונותן זבלו בחצר - אינה חזקה. אבל עשה מחיצה לבהמתו גבוה עשרה טפחים, וכן לתנור, וכן לכיריים, וכן לריחים; הכניס תרנגולין לתוך הבית, ועשה מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה - הרי זו חזקה

גמרא: גמאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר **עולא**: כל שאילו בנכסי הגר קנה, בנכסי חבירו קנה; כל שאילו בנכסי הגר לא קנה, בנכסי חבירו לא קנה

{מתקיף לה **רב ששת**: וכללא הוא?! והרי ניר, דבנכסי הגר קנה - בנכסי חבירו לא קנה! והרי אכילת פירות, דבנכסי חבירו קנה - בנכסי הגר לא קנה! |אלא אמר **רב נחמן** אמר **רבה בר אבנה**:

מחברת בבא בתרא - ג

(נז,ב) הכא בחצר השותפין עסקינן, דבהעמדה כדי לא קפדי -
אמחיצה קפדי! {ובהעמדה כדי לא קפדי?! והא תנן: השותפין
שנדרו הנאה זה מזה, אסורין ליכנס לחצר! | אלא אמר **רב נחמן**
אמר **רבה בר אבנה**: הכא ברחבה של אחורי בתים עסקינן,
דבהעמדה כדי לא קפדי, ואמחיצה קפדי!

<<**רב פפא** אמר: אידי ואידי בחצר השותפין, ואיכא דקפדי ואיכא
דלא קפדי - גבי ממונא, לקולא - גבי איסורא, לחומרא

<<**רבנא** אמר: לעולם לא קפדי, והא מני? ר' אליעזר היא!
דתניא: ר' אליעזר אומר: אפילו ויתור אסור במודר הנאה

אמר ר' יוחנן משום ר' **בנאה**: בכל, שותפין מעכבין זה את זה,
חוץ מן הכביסה, שאין דרכן של בנות ישראל להתבזות על
הכביסה

(ישעיהו לג) "ועוצם עיניו מראות ברע" - אמר ר' **חייא בר אבא**:
זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה; היכי דמי?
אי דאיכא דרכא אחריתא, רשע הוא! אי דליכא דרכא אחריתא,
אנוס הוא! אלעולם דליכא דרכא אחריתא, ואפילו הכי, מיבעי ליה
למינס נפשיה

בעא מיניה ר' **יוחנן מרבי בנאה**: חלוק של תלמידי חכמים, כיצד?
ככל שאין בשרו נראה מתחתיו; טלית של תלמידי חכמים, כיצד?
ככל שאין חלוקו נראה מתחתיו טפה; שלחן של תלמידי חכמים,
כיצד? אשני שלישי גדיל, ושליש גלאי, ועליו קערות וירק, וטבעתו
מבחוץ {והא תניא: טבעתו מבפנים! אלא קשיא - הא דאיכא
ינוקא, הא דליכא ינוקא <אוי בעית אימא: הא והא דליכא
ינוקא, ולא קשיא - הא דאיכא שמעא, הא דליכא שמעא <אוי
בעית אימא: הא והא דאיכא שמעא, ולא קשיא - הא ביממא, הא

מחברת בבא בתרא - ג

בליליא. ושל עם הארץ דומה (נחא) למדורה, וקדרות מקיפות אותה; מטה של תלמידי חכמים, כיצד? ככל שאין תחתיה אלא סנדלין בימות החמה, ומנעלין בימות הגשמים. ושל עם הארץ דומה לאוצר בלוס

ר' בנאה הוה קא מציין מערתא. כי מטא למערתא דאברהם, אשכחיה לאליעזר עבד אברהם דקאי קמי בבא. אמר ליה: "מאי קא עביד אברהם?" אמר ליה: "גאני בכנפה דשרה, וקא מעיינא ליה ברישיה" אמר ליה: "זיל, אימא ליה: "בנאה קאי אבבא" אמר ליה: "ליעול! מידע ידיע דיצר בהאי עלמא ליכא!" עייל, עיין, ונפק. כי מטא למערתא דאדם הראשון, יצתה בת קול ואמרה: "נסתכלת בדמות דיוקני - בדיוקני עצמה אל תסתכל" - "הא בעינא לציוני מערתא!" - "כמדת החיצונה, כך מדת הפנימית!" ולמאן דאמר שני בתים, זו למעלה מזו, כמדת עליונה, כך מדת התחתונה

אמר ר' **בנאה**: נסתכלתי בשני עקיביו, ודומים לשני גלגלי חמה. הכל בפני שרה כקוף בפני אדם; שרה בפני חוה, כקוף בפני אדם; חוה בפני אדם, כקוף בפני אדם; אדם בפני שכינה, כקוף בפני אדם

שופריה דרב כהנא מעין שופריה דרב; שופריה דרב³¹ מעין שופריה דרבי אבהו; שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו; שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון

ההוא אמגושא דהוה חטיט שכבי. כי מטא אמערתא דרב טובי בר מתנה, תפשיה בדיקניה. אתא אביי. אמר ליה: "במטותא מינדך! שבקיה!" לשנה אחריתי, הדר אתא. תפשיה בדיקניה. אתא אביי. לא שבקיה עד דאייתי מספרא וגזיא לדיקניה

ההוא דאמר להו: "חביתא דעפרא לחד בראי! חביתא דגרמי לחד בראי! חביתא דאודרא לחד בראי!" לא הוו ידעי מאי קאמר להו.

31 יש שאין גורסים זה

מחברת בבא בתרא - ג

אתו לקמיה דרבי בנאה. אמר להו: "אית לכו ארעא?" אמרו ליה: "אין!" - "אית לכו חיותא?" - "אין!" "אית לכו בסתרכי?" - "אין!" "אי הכי, הכי קאמר לכו

ההוא גברא דשמעה לדביתהו דקא אמרה לברתה: "אמאי לא צניעת באיסורא? הך איתתא, עשרה בני אית לה, ולית לי מאבוך אלא חד!" כי שכיב, אמר להו: "כל נכסי לחד ברא!" לא ידעי להי מינייהו. אתו לקמיה דרבי בנאה. אמר להו: "זילו חבוטו קברא דאבוכו עד דקאי ומגלי לכו להי מינייכו שבקא!" אזלו כולהו. ההוא דבריה הוה, לא אזל. אמר להו: "כולהו נכסי דהאי!"

אזלו אכלו קורצא בי מלכא. אמרי: "איכא גברא חד ביהודאי דקא מפיק ממונא מאנשי בלא סהדי ובלא מידי!" אתיוהו, חבשוהו. אזלא דביתהו. אמרה להו: "עבדא חד הוה לי. פסקו לרישיה, ופשטו למשכיה, ואכלו בישריה, וקא מלו ביה מיא, ומשקו ביה לחבריאי, ולא קא יהבי לי דמי ולא אגריה!" לא ידעי מאי קא אמרה להו. אמרי: "ניתו לחכימא דיהודאי ולימא!" קריוהו לר' בנאה. אמר להו: "זרנוקא אמרה לכו!" אמרי: "הואיל וחכים כולי האי, ליתיב אבבא ונידון דינא!"

חזא דהוה כתיב באבולא: "כל דיין דמתקרי לדין, לא שמיה דיין!" אמר להו: "אלא מעתה, אתא איניש מעלמא, (נחב) ומזמין ליה לדינא, פסליה! - אלא: "כל דיין דמתקרי לדין ומפקין מיניה ממונא בדין, לאו שמיה דיין!" כתבו הכי: "ברס סאבי דיהודאי אמרי: "כל דיין דמתקרי לדין ומפקין מיניה ממונא בדין לאו שמיה דיין!"

חזא דכתיב: "בראש כל מותא אנא, דס! בראש כל חייך אנא, חמר!" - "אלא מעתה, דנפיל מאיגרא ומית, ודנפיל מדיקלא ומית, דמא קטליה?! ותו: מן דדרכיה למימת, משקו ליה חמרא וחיי?! - אלא הכי בעי למכתב: "בראש כל מרעין אנא, דס! בראש כל אסוון אנא, חמר!" - כתבו הכי: "ברס סאבי דיהודאי אמרי:

מחברת בבא בתרא - ג

"בראש כל מרעין אנא, דס! בראש כל אסוון אנא, חמר! באתר דלית חמר תמן, מתבעו סמנין"
כתיב אפיתחא דקפוטקיא: "אנפק אנבג אנטל" #ואיזהו "אנטל"?
זהו רביעית של תורה!

משנה: המרזב, אין לו חזקה, ויש למקומו חזקה; המזחילה יש לה חזקה; סולם המצרי, אין לו חזקה, ולצורי יש לו חזקה; חלון המצרית אין לה חזקה, ולצורית יש לה חזקה. איזו היא חלון המצרית? כל שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה. **רבי יהודה** אומר: אם יש לה מלבן, אף על פי שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה, הרי זו חזקה

גמרא: גמאי "המרזב אין לו חזקה, ויש למקומו חזקה"? אמר **רב יהודה** אמר **שמואל:** הכי קאמר: המרזב אין לו חזקה מרות אחת, ויש למקומו חזקה משתי רוחות <<**רבי חנינא** אמר: המרזב אין לו חזקה, שאם היה ארוך, מקצרו. ויש למקומו חזקה, שאם בא לעוקרו, אינו עוקרו >>**רב ירמיה בר אבא** אמר: המרזב אין לו חזקה, שאם רוצה לבנות תחתיו, בונה. ויש למקומו חזקה, שאם בא לעוקרו, אינו עוקרו

(נט,א) תנן: המזחילה, יש לה חזקה {בשלמא למאן דאמר הנך תרתני - שפיר! אלא למאן דאמר שאם רצה לבנות תחתיו, בונה - מאי נפקא ליה מינה? >הכא במזחילה של בנין עסקינן, דאמר ליה: "לא ניחא לי דתיתרע אשיתאי"

אמר **רב יהודה** אמר **שמואל:** צינור המקלח מיס לחצר חברו, ובא בעל הגג לסותמו - בעל החצר מעכב עליו. דאמר ליה: "כי היכי דאת קנית לך חצר דידי למשדא ביה מיא, לדידי נמי קני לי מיא דאיגרד!"

מחברת בבא בתרא - ג

איתמר: **רבי אושעיא** אמר: מעכב. **ר' חמא** אמר: אינו מעכב. אזל שייליה ל**רבי ביסא**. אמר להו: מעכב! קרי עליה **רמי בר חמא**: (קוהלת ד) "והחוט המשולש לא במהרה ינתק" - זה רבי אושעיא, בנו של רבי חמא, בנו של רבי ביסא

סולם המצרי אין לו חזקה -- ג'היכי דמי סולם המצרי? אמרי **דבי ר' ינאי**: כל שאין לו ארבעה חווקין

חלון המצרית אין לה חזקה, ולצורית יש לה חזקה. איזו היא חלון המצרית? כל שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה. **רבי יהודה** אומר: אם יש לה מלבן, אף על פי שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה, הרי זו חזקה -- ג'מאי שנא גבי סולם, דלא מפרש, ומאי שנא גבי חלון, דמפרש? כמשום דקא בעי איפלוגי רבי יהודה בסיפא

אמר **רבי זירא**: למטה מארבע אמות, יש לו חזקה, ויכול למחות; למעלה מארבע אמות, אין לו חזקה, ואינו יכול למחות. **ורבי אילעא** אמר: אפילו למעלה מארבע אמות אין לו חזקה, ויכול למחות

^ לימא בכופין על מדת סדום קא מיפלגי, דמר סבר: כופין, ומר סבר: אין כופין כלא! דכולי עלמא כופין, ושאני הכא, דאמר ליה: "זימנין דמותבת שרשיפא תותך, וקיימת, וקא חזית!"

ההוא דאתא לקמיה ד**ר' אמני**. שדריה לקמיה ד**רבי אבא בר ממל**. אמר ליה: "עביד ליה כרבי אילעא!"

אמר **שמואל**: ולאורה, אפילו כל שהוא, יש לו חזקה

משנה: הזיז, עד טפח יש לו חזקה, (**נט,ב**) ויכול למחות; פחות מטפח, אין לו חזקה, ואין יכול למחות

גמרא: אמר רבי אסי אמר רבי מני, ואמרי לה: אמר רבי יעקב אמר רבי מני: החזיק בטפח, החזיק בארבע³² גמאי קאמר? אמר אביי: הכי קאמר: החזיק רוחב טפח במשך ארבע, החזיק ברוחב ארבע

פחות מטפח, אין לו חזקה, ואינו יכול למחות -- אמר רב הונא: לא שנו אלא בעל הגג בבעל החצר, אבל בעל החצר בבעל הגג, יכול למחות. ורב יהודה אמר: אפילו בעל חצר בבעל הגג, אינו יכול למחות

^ לימא בהיזק ראייה קמיפלגי, דמר סבר: שמיה היזק, ומר סבר: לאו שמיה היזק <לא! דכולי עלמא שמיה היזק, ושאני הכא, דאמר ליה: "לתשמישתא לא חזי - למאי חזי? למתלא ביה מידי! - מהדרנא אפאי ותלינא ביה!" ואידך אמר ליה: "זימנין דבעיתת"

משנה: לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין. לקח בית בחצר אחרת, לא יפתחנה בחצר השותפין. בנה עלייה על גבי ביתו, לא יפתחנה לחצר השותפין. אלא אם רצה, בונה את החדר לפניו מביתו, ובונה עלייה על גבי ביתו, ופותחה לתוך ביתו

גמרא: {מאי איריא לחצר השותפין?! אפילו לחצר חבירו נמי לא! <"לא מיבעיא" קאמר - לא מיבעיא לחצר חבירו, דלא, אבל לחצר השותפין, דאמר ליה: "סוף סוף, הא קא בעית אצטנועי מינאי בחצר!" - קא משמע לן דאמר ליה: "עד האידנא, בחצר הוה בעינא אצטנועי מינדך - השתא, אפילו בבית נמי בעינא אצטנועי מינדך!"

32 לפננו הגרסה "ארבע", דמשמע אמות, אבל לא נהירא, ועדיף גרסת הרשב"ם "ארבעה", דמשמע טפחים, וכן עוד ראשונים

מחברת בבא בתרא - ג

תנו רבנן: מעשה באדם אחד, שפתח חלוניו לחצר השותפין, ובא לפני ר' ישמעאל בר רבי יוסי. אמר לו: "החזקת בני! החזקת!" ובא לפני רבי חייא. אמר: "יגעת ופתחת - יגע וסתום!"
אמר רב נחמן: (ס,א) ולסתום, לאלתר הוי חזקה. שאין אדם עשוי שסותמים אורו בפניו ושותק

לקח בית בחצר אחרת, לא יפתחנו לחצר השותפין -- גמאי טעמא? כמפני שמרבה עליהם את הדרך! {אימא סיפא: אלא אם רצה, בונה את החדר לפנים מביתו, ובונה עלייה על גבי ביתו - והלא מרבה עליו את הדרך! אמר רב הונא: מאי "חדר"? שחלקו בשנים! ומאי "עלייה"? אפתאי!

משנה: לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח, וחלון כנגד חלון. היה קטן, לא יעשנו גדול; אחד, לא יעשנו שנים. אבל פותח הוא לרשות הרבים פתח כנגד פתח, וחלון כנגד חלון; היה קטן, עושה אותו גדול; ואחד, עושה אותו שנים

גמרא: גמנהני מילי? אמר ר' יוחנן: דאמר קרא: (במדבר כד) "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו" - מה ראה? ראה שאין פתחי אהליהם מכוונין זה לזה! אמר: ראויין הללו שתשרה עליהם שכינה!

היה קטן לא יעשנו גדול -- סבר רמי בר חמא למימר: בר ארבעה, לא לישוייה בר תמניא, דקא שקיל תמניא בחצר - אבל בר תרתי, לישוייה בר ארבעה, שפיר דמי! {אמר ליה רבא: מצי אמר ליה: "בפיתחא זוטר א מצניא לאצטנועי מינדך - בפיתחא רבה לא מצניא אצטנועי מינדך!"

אחד לא יעשנו שנים -- סבר רמי בר חמא למימר: בר ארבעי לא לישוייה תרי בני תרתי תרתי, דקא שקיל תמני בחצר - אבל בר תמני, לישוייה בני ארבעי ארבעי, שפיר דמי! {אמר ליה רבא: מצי אמר ליה: "בחד פיתחא מצינא אצטנועי מינדך - בתרי לא מצינא אצטנועי מינדך!"

אבל פותח הוא לרשות הרבים פתח כנגד פתח - דאמר ליב: "סוף סוף, הא בעית אצטנועי מבני רשות הרבים!"

משנה: אין עושין חלל תחת רשות הרבים, בורות שיחין ומערות. ר' אליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים. אין מוציאין זיזין וגזוזטראות לרשות הרבים, אלא אם רצה, כונס לתוך שלו, ומוציא. לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות, הרי זו בחזקתה

גמרא: %ורבנן: זימנין דמפחית ולאן אדעתיה

אין מוציאין זיזין וגזוזטראות לרשות הרבים, אלא אם רצה, כונס לתוך שלו, ומוציא. לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות, הרי זו בחזקתה -- ר' אמר, הוה ליה זיזא דהוה מפיק למבואה, וההוא גברא נמי הוה ליה זיזא דהוה מפיק לרשות הרבים.³³ אתא לקמיה דר' אמר ליה: "זיל, קוץ!" אמר ליה: "והא מר נמי אית ליה!" - "דידי, למבואה מפיק! בני מבואה מחלין גבאי! דידך, לרשות הרבים מפיק! מאן מחיל גבך?!"

ר' ינאי הוה ליה אילן הנוטה לרשות הרבים. הוה ההוא גברא דהוה ליה נמי אילן הנוטה לרשות הרבים. אתו בני רשות הרבים, הוּו קא מעכבי עילויה. אתא לקמיה דר' ינאי. אמר ליה: (ס,ב) "זיל האידנא, ותא למחר!" בליליא, שדר, קצייה לההוא דידיה. למחר, אתא לקמיה. אמר ליה: "זיל, קוץ!" אמר ליה: "הא מר נמי

33 לפננו: "הוּו קא מעכבי עליה בני רשות הרבים" אבל בהרבה גרסות ליכא

מחברת בבא בתרא - ג

אית ליה!" אמר ליה: "זיל, חזי! אי קוץ דידי, קוץ דידך! אי לא קוץ דידי, לא תקוץ את!"

מעיקרא מאי סבר, ולבסוף מאי סבר? מעיקרא סבר: ניתא להו לבני רשות הרבים דיתבי בטוליה. כיון דחזא דקא מעכבי, שדר קצייה {ולימא ליה: "זיל, קוץ דידך, והדר אקוץ דידי!"} משום **דריש לקיש**, דאמר: (צפניה ב) "התקוששו וקושו" - קשוט עצמד, ואחר כך קשוט אחרים!

אבל אם רצה, כונס לתוך שלו ומוציא -- גאיבעיא להו: כנס ולא הוציא, מהו שיחזור ויוציא? **ר' יוחנן** אמר: כנס, מוציא **אורי** **לקיש** אמר: כנס אינו מוציא

אמר ליה **רבי יעקב** **ר' ירמיה בר תחליפא**: אסברה לך! להוציא, כולי עלמא לא פליגי דמוציא - כי פליגי, להחזיר כתלים למקומן. ואיפכא איתמר: **ר' יוחנן** אמר: אינו מחזיר, **וריש לקיש** אמר: מחזיר - **ר' יוחנן** אמר: אינו מחזיר - משום דרב יהודה, דאמר **רב יהודה**: מצר שהחזיקו בו רבים, אסור לקלקלו. **וריש לקיש** אמר: מחזיר - הני מילי היכא דליכא רווחא - הכא, הא איכא רווחא!

לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות - הרי היא בחזקתה -- אמר **רב הונא**: נפלה, חוזר ובונה אותה {מיתבי: אין מסיידין ואין מכיירין ואין מפייחין בזמן הזה. לקח חצר מסוידת מכוירת מפויחת - הרי זו בחזקתה. נפלה, אינו חוזר ובונה אותה} **איסורא שאני**

תנו רבנן: לא יסוד אדם את ביתו בסיד, ואם עירב בו חול או תבן, מותר. **ר' יהודה** אומר: עירב בו חול, הרי זה טרכסיד, ואסור - תבן, מותר

תנו רבנן: כשחרב הבית בשניה, רבו פרושין בישראל, שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין. נטפל להן **ר' יהושע**. אמר להן: "בני! מפני

מה אי אתם אוכלין בשר ואין אתם שותין יין? אמרו לו: "נאכל בשר, שממנו מקריבין על גבי מזבח, ועכשיו בטל! נשתה יין, שמנסכין על גבי המזבח, ועכשיו בטל! אמר להם: "אם כן, לחם לא נאכל, שכבר בטלו מנחות!" - "אפשר בפירות!" - "פירות לא נאכל, שכבר בטלו בכורים!" - "אפשר בפירות אחרים" - "מיס לא נשתה, שכבר בטל ניסוך המים!" שתקו. אמר להן: "בני! בואו ואומר לכם! שלא להתאבל כל עיקר, אי אפשר, שכבר נגזרה גזרה. ולהתאבל יותר מדאי, אי אפשר, שאין גוזרין גזירה על הצבור אלא אם כן רוב צבור יכולין לעמוד בה, דכתיב: (מלאכי י) "במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו". אלא כך אמרו חכמים: סד אדם את ביתו בסיד, ומשייר בו דבר מועט #; וכמה? אמר **רב יוסף**: אמה על אמה. אמר **רב חסדא**: כנגד הפתח; עושה אדם כל צרכי סעודה, ומשייר דבר מועט #; מאי היא? אמר **רב פפא**: כסא דהרסנא; עושה אשה כל תכשיטיה, ומשיירת דבר מועט #; מאי היא? אמר **רב**: בת צדעא, שנאמר: (תהילים קלז) "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי" - מאי "על ראש שמחתי"? אמר **רב יצחק**: זה אפר מקלה שבראש חתנים. אמר ליה **רב פפא לאביי**: היכא מנח לה? במקום תפילין! שנאמר: (ישעיהו סא) "לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר"

וכל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה, שנאמר: (ישעיהו סו:י) "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוב כל המתאבלים עליה"

תניא: אמר ר' **ישמעאל בן אלישע**: מיום שחרב בית המקדש, דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין - אלא אין גוזרין גזרה על הצבור אלא אם כן רוב צבור יכולין לעמוד בה. ומיום שפשטה מלכות הרשעה, שגוזרת עלינו גזירות רעות וקשות, ומבטלת ממנו תורה ומצות, ואין מנחת אותנו ליכנס

מחברת בבא בתרא - ג

לשבוע הבן - ואמרי לה: לישוע הבן - דין הוא שנגזור על עצמנו
שלא לישא אשה ולהוליד בנים, ונמצא זרעו של אברהם אבינו
כלה מאליו - אלא הנח להם לישראל! מוטב שיהיו שוגגין, ואל
יהיו מזידין!